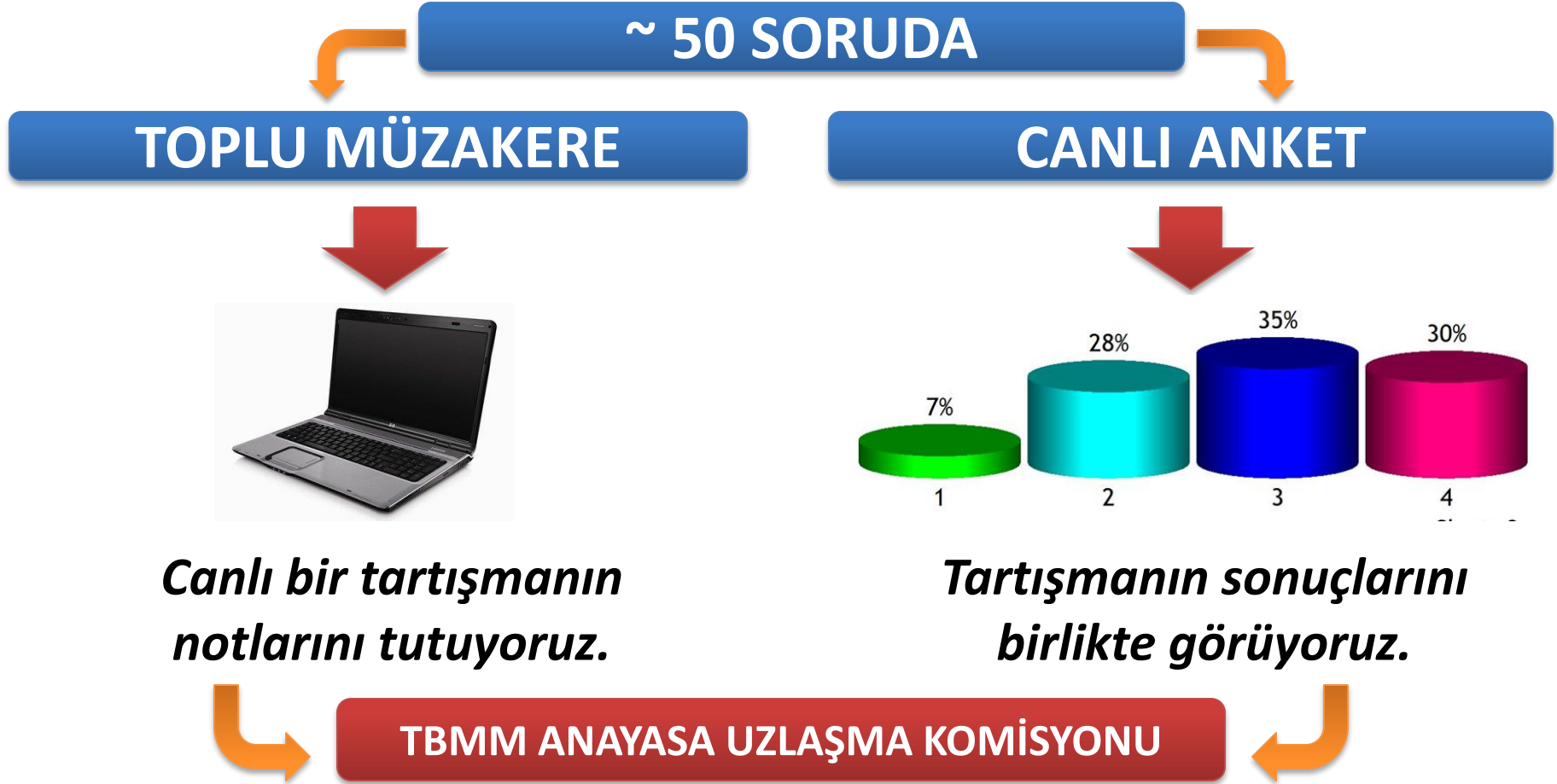

Anayasa Vatandaş Toplantıları sonuçlarına nasıl bakılabilir?

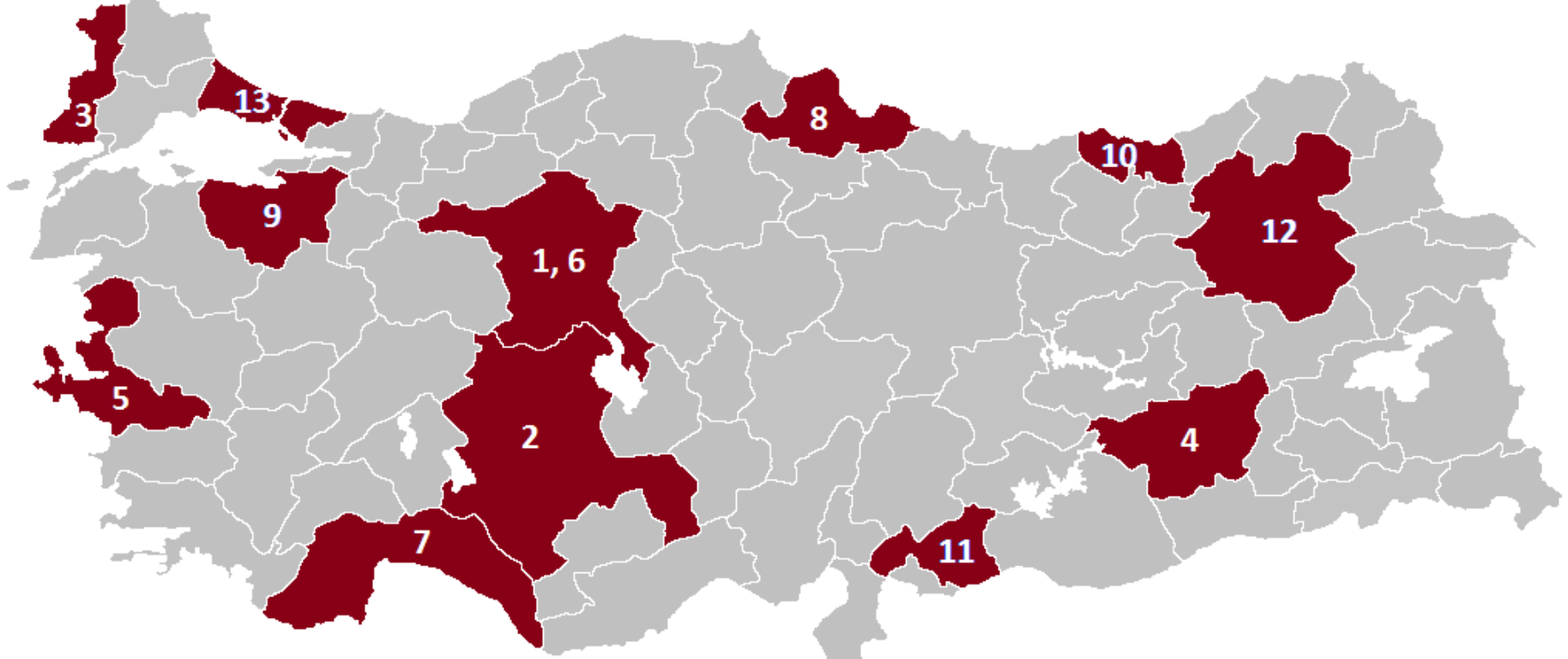
- Yöntemimiz
 - Neler yaptık?
- Anayasa Gönüllülerinin profili
- Veriler nasıl değerlendirilebilir?
- Bazı sonuçlar

- Türkiye tarihinin en büyük müzakereci demokrasi etkinliği

12 ilde vatandaşın anayasal meselelere bakışını öğrendik

- Hem il il, hem de mesele mesele masalardaki tartışmalar ayrıntılı tutanaklar halinde derlendi, derleniyor.

- Toplam 1000 masada anayasal konular müzakere edildi.
- Toplantılara katılan her bir vatandaşın görüşlerini içeren toplamda ~ 15.000 sayfalık tutanak külliyatı oluştu.

Neler yaptık? (1)

- Yöntemimiz sorunsuz işledi:
 - Cep telefonlarına rastlantısal davet yöntemiyle heterojen toplulukları bir araya getirdik.
 - Tasarladığımız soruların dili sayesinde, vatandaş kendi pozisyonunu kendisi belirleyebildi.

Neler yaptık? (2)

- Tasarladığımız Anayasa Vatandaş Toplantıları (AVT) konseptiyle Türkiye'nin her meselesine müzakereci demokrasi perspektifinden yaklaşmak mümkün.
- Katılımcıların olgunluğu cesaretlendirici.
- Vatandaşlar Türkiye'de her konunun kavga çıkmadan tartışılabileceğini kanıtladı.

Neler yaptık? (3)

- Toplantılarda kadın ve genç katılımının düşük olması nedeniyle özel toplantılar düzenledik:
 - ~400 kadın katılımcıyla
8 Mart Ankara toplantısı.
 - ~350 genç katılımcıyla
25 Mart Samsun toplantısı.

Neler yaptık? (4)

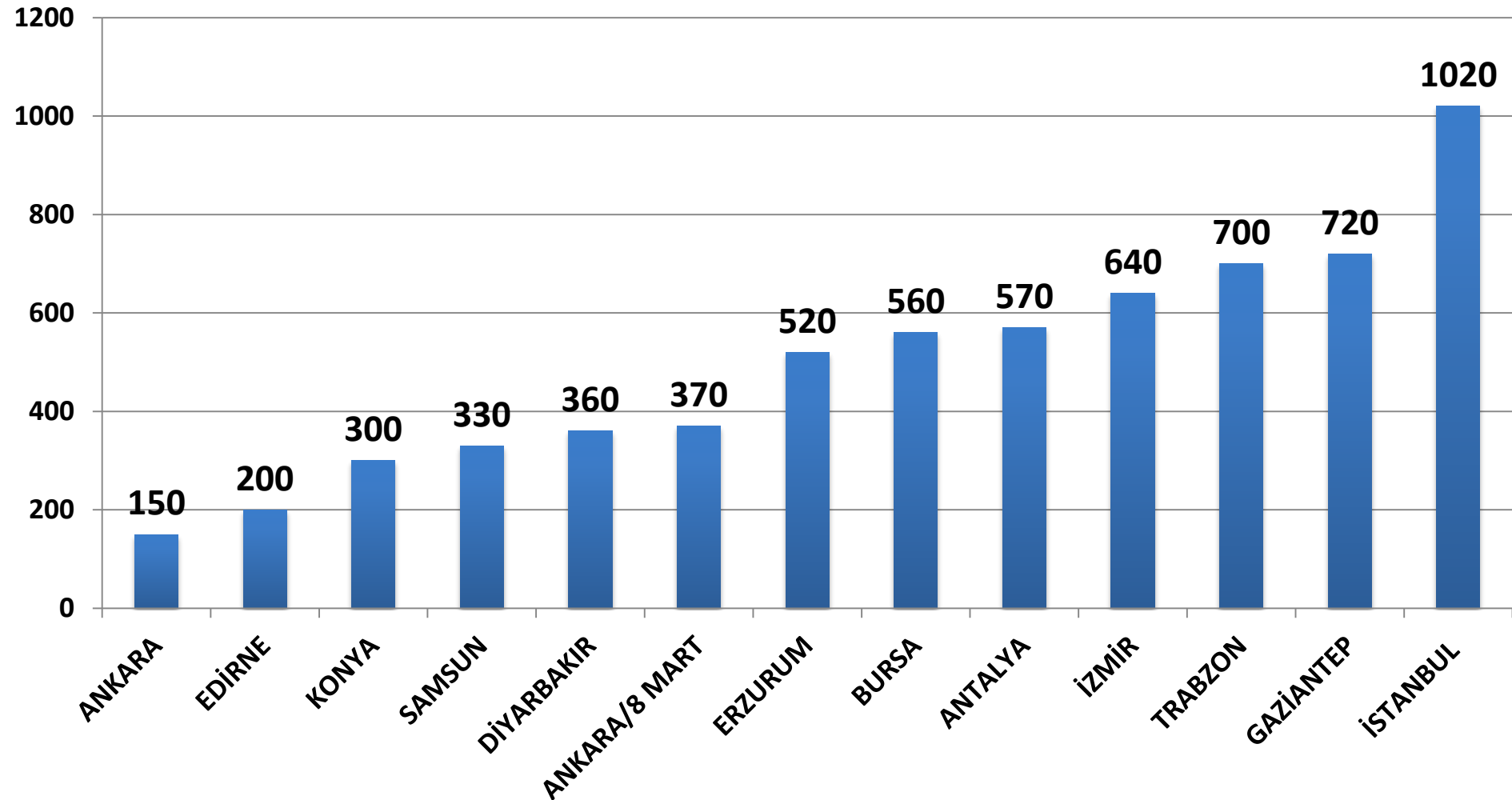
- Farkındalık kampanyası tamamlandı.
- Sıra veri analizinde...

Toplantılara meselesi olanlar geldi

Yaklaşık 6.500 Anayasa Gönüllüsüne ulaştık

Türkiye'nin her tarafından, her meslekten, her yaştan, her eğitim düzeyinden...

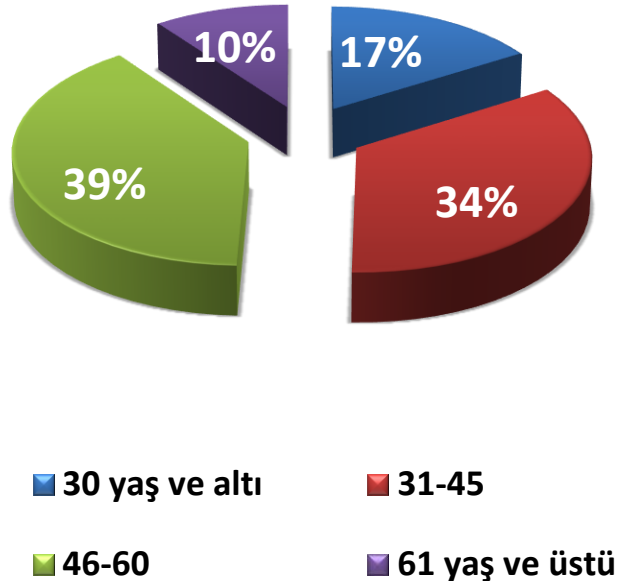

Katılımcıların profili

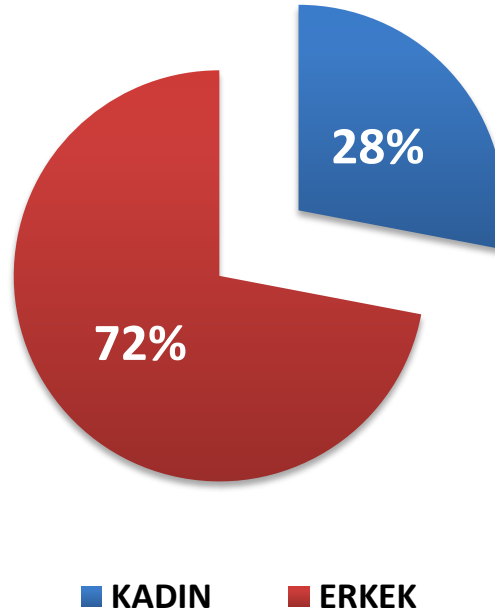
- Katılımcıların çoğu, erkek, üst orta yaş grubundan ve iyi eğitimliydi.

13 TOPLANTI ORTALAMASI

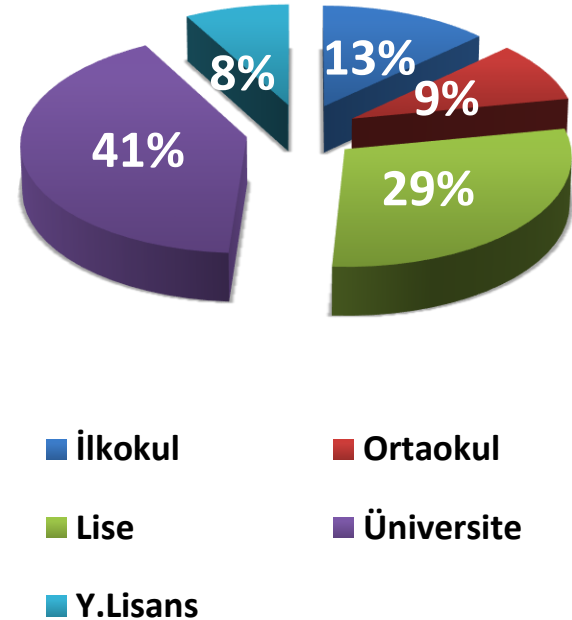
YAŞ

CİNSİYET

EĞİTİM

Genel değerlendirme

- Müzakereci demokrasiyi, temsili demokrasinin çoğunlukçuluğunu çoğulculuğa doğru yöneltmek için atılan bir adım olarak alırsanız, toplantılar başarılı oldu.
 - Anayasa Vatandaş Toplantıları (AVT’ler), ortalama denilen karakersiz sonuca, içerik kazandıran bir tartışma süreci oldu.
- Katılımcıların nasıl düşündükleri; “Evet” derken nelere “Hayır” dedikleri, “Hayır” derken nelere “Evet” dedikleri ortaya çıktı.
 - Sonuçlara klasik bir anket sonucu olarak bakmamak gerekir. Yorumsuz sonuç çıkarmamak lazım.

Yenilikçi öneriler

- Pozitif engellilik gibi özel durumlar
- Genel af
- *“Partiler ilgisizlikle kapatılsın”*
- 65. maddeye ilişkin tartışmalar

Neler eksik kaldı?

- Farklı illerden gelenleri aynı masalarda oturtup tartıştırabilirdik. Özellikle Konya, Diyarbakır ve İzmir’de bu talep vardı.
- Masa tutanaklarını herkesin okuyabileceği bir biçimde açmak gerekiyor.
- Bazı konular hakkında daha uzman topluluklarla değerlendirme yapmak lazım.

AVT’lerde doğrudan tartışmadığımız anayasal konular

- YÖK ve Üniversite Özerkliği
- Anayasanın Ekonomik Boyutuna İlişkin Tartışmalar (Özelleştirme, Bütçe, Merkez Bankası’nın Özerkliği ve Anayasal Konumu gibi konular)
- Anayasa Mahkemesi’nin Kuruluşuna, Görevlerine ve Yetkilerine İlişkin Tartışmalar (Bireysel Başvuru Yolu)
- Sivil-Asker İlişkileri
- Milletlerarası Hukuk-İç Hukuk İlişkileri
- Siyasal Partilerin Mali Kaynakları ve Bunların Denetimi
- Çocuk Hakları

Verileri nasıl değerlendirebiliriz?

- Ham veriler (masa tartışmaları) bir soruya bütün salonun verdiği “Evet/Hayır” oylarının, anket sonuçlarının ötesinde bir anlam taşıyor.
 - Vatandaş gerekçeli, “ama”lı görüşler ortaya koyuyor.
- Genel sonuçlar açısından en fazla uzlaşmanın olduğu konularda bile çoğunluktan ayrışan görüşler/talepler var.
 - Çok yönlü veriler, konuları farklı analiz düzeylerinde ele almayı kolaylaştırıyor.
 - Bu durum da verilerin farklı yaklaşımlarla yorumlanabileceğini gösteriyor.

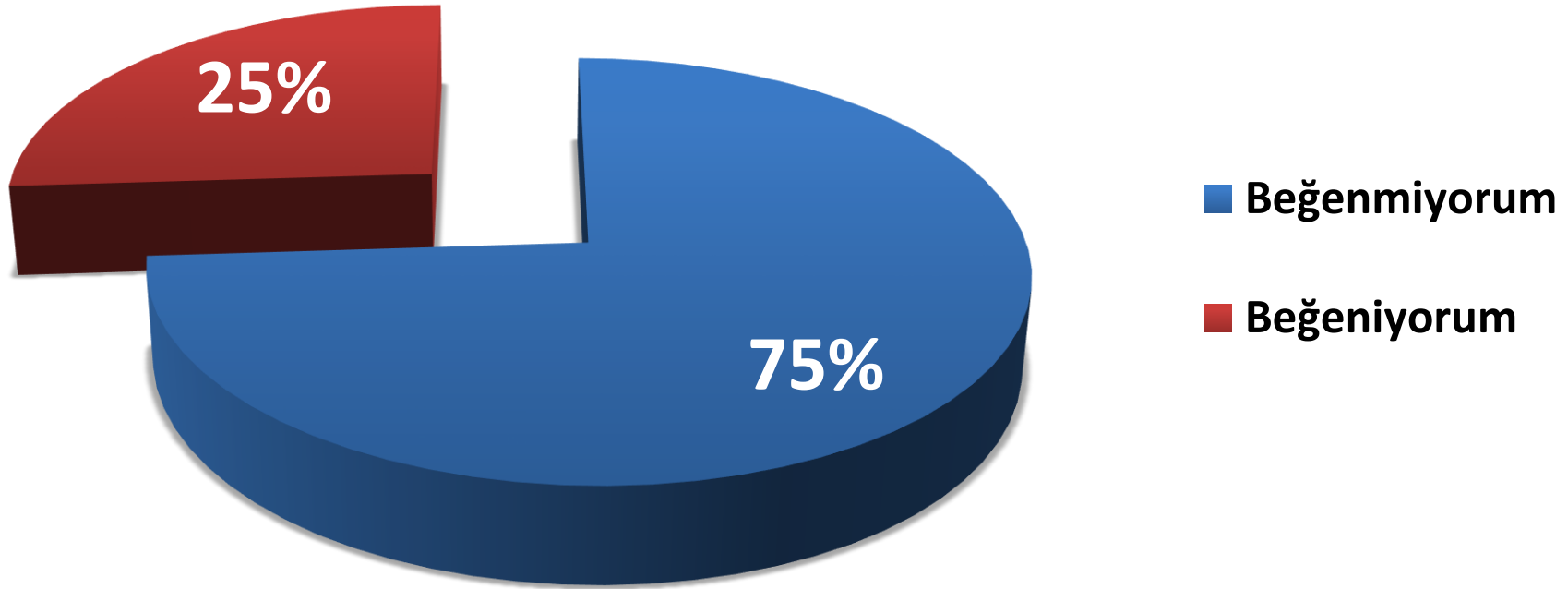
Bazı sonuçlar ve farklı analiz düzeyleri

**Bugünkü anayasayı
beğeniyor musunuz,
beğenmiyor musunuz?
Değişmesi gerekli mi?**

Vatandaşların %75'i çeşitli gerekçelerle bugünkü anayasayı beğenmiyor.

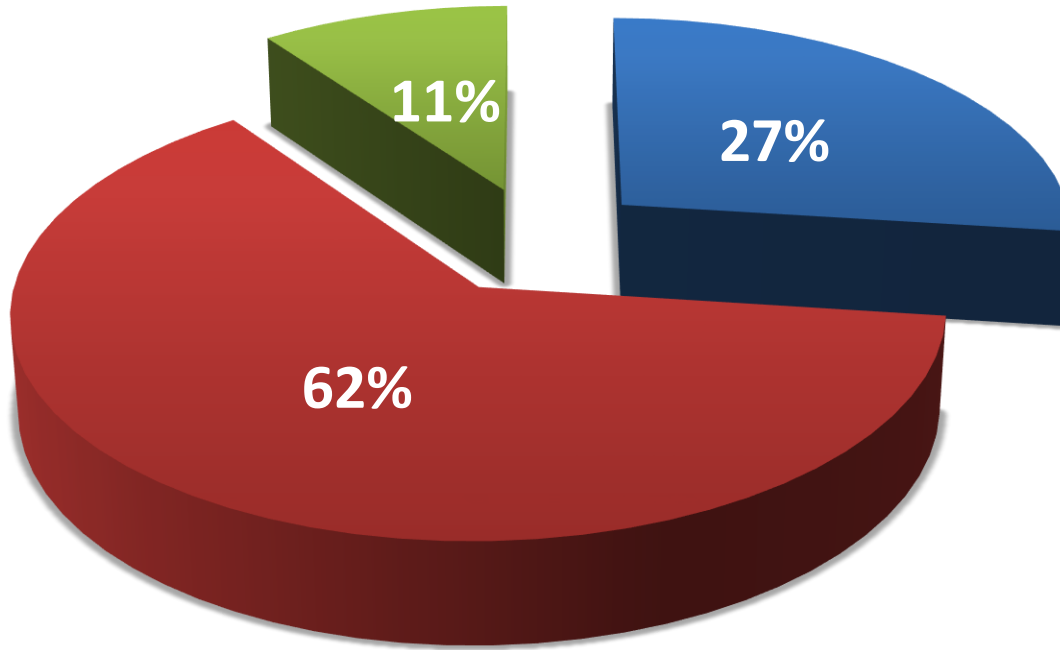
13 TOPLANTI ORTALAMASI

Bugünkü anayasayı beğeniyor musunuz?

“Bugünkü anayasayı beğenmiyorum”
diyenler arasında
“sıfırdan yeni anayasa” isteyenler
çoğunlukta.

13 TOPLANTI ORTALAMASI

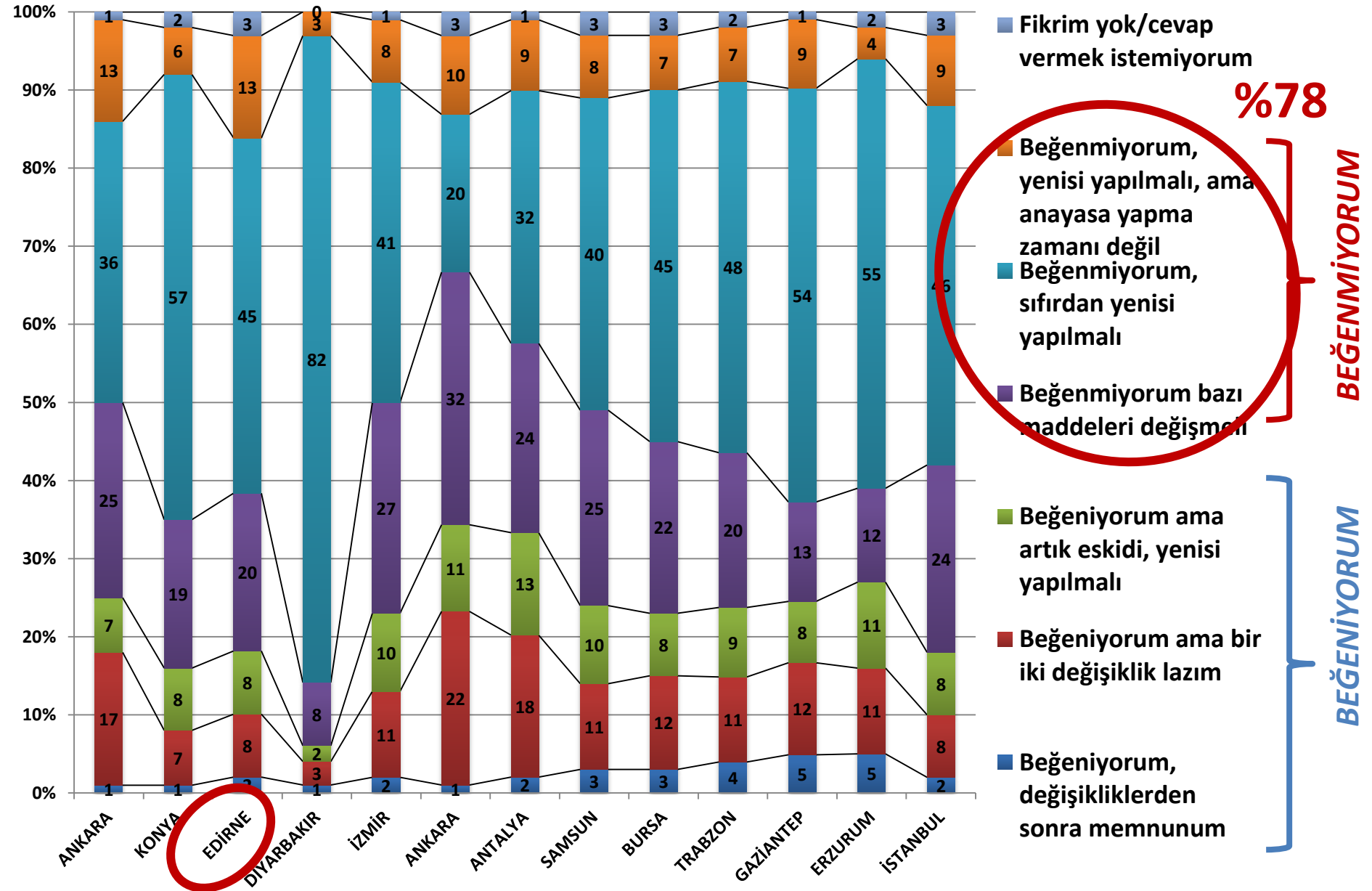

BEĞENMİYORUM:

- Bazı maddeleri değışmeli
- Sıfırdan yenisi yapılmalı
- Yenisi yapılmalı ama zamanı değil

Bugünkü anayasayı beğeniyor musunuz?

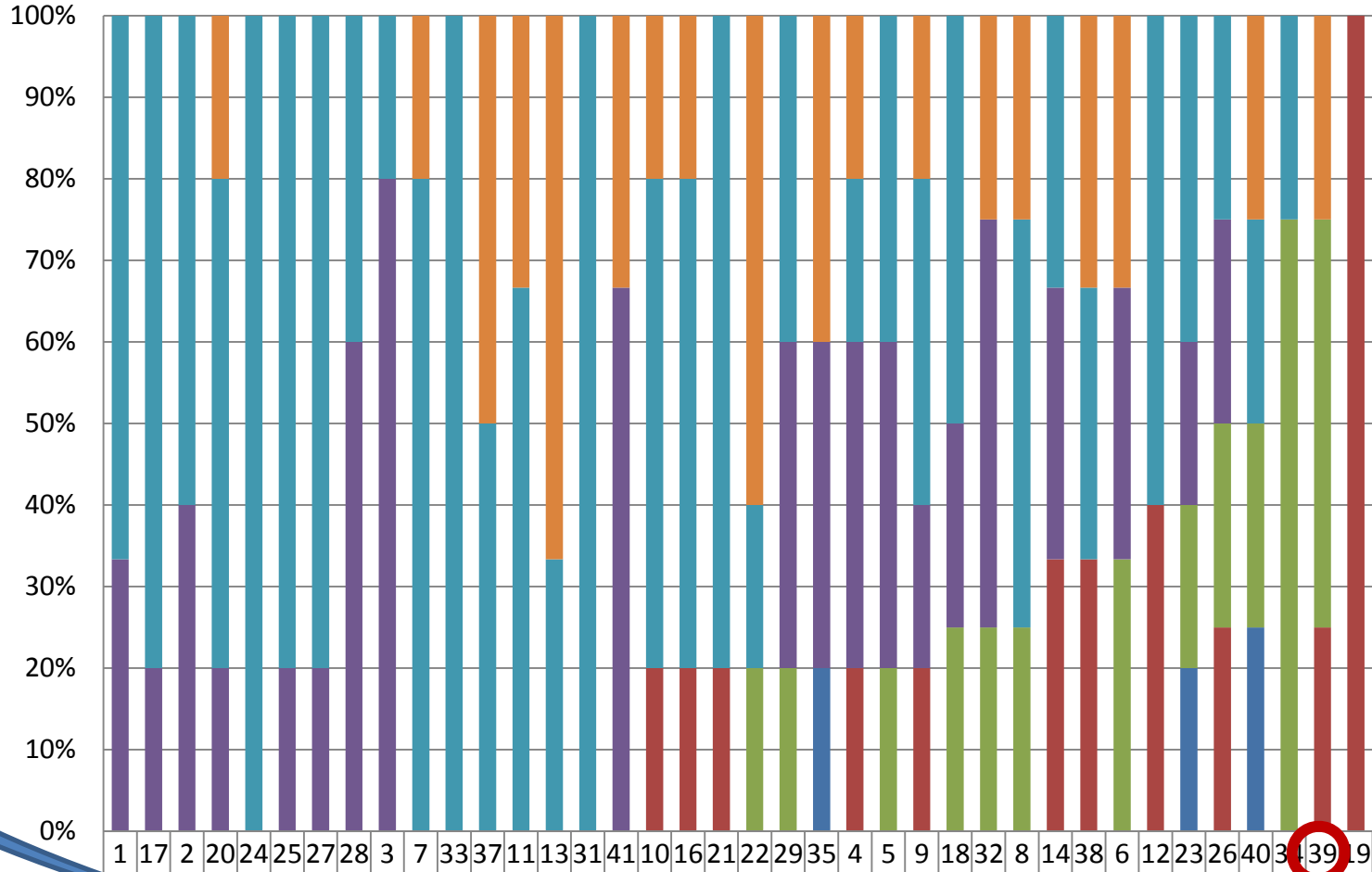
İLLERE GÖRE

%78 “Beğenmiyorum” seçeneklerini seçen Edirne’de masalara daha yakından bakıldığında...

Örneğin,
MASA 39
TOPLAM 4 OY

1 Beğenmiyorum,
yenisi yapılmalı
ama zamanı değil
2 Beğeniyorum,
ama artık eskidi,
yenisi yapılmalı
1 Beğeniyorum,
bir iki değişiklik
lazım

Yenisi yapılmalı ama zamanı değil	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	2	1	2	0	1	1	1	0	3	0	2	1	0	1	0	1	1	0	1	1	0	0	0	1	0				
Sıfırdan yenisi yapılmalı	4	4	3	3	5	4	4	2	1	4	4	2	2	1	3	0	3	3	4	1	2	0	1	2	2	2	0	2	1	1	0	3	2	1	1	0	0			
Bazı maddeleri değiştirmeli	2	1	2	1	0	1	1	3	4	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2	2	2	2	1	1	2	0	1	1	0	1	1	0	0	0	0			
Artık eskidi, yenisi yapılmalı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	0	1	1	1	0	0	1	0	1	1	1	3	2	0		
Bir iki değişiklik lazım	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	1	0	2	0	1	0	0	1	4		
Değişikliklerden sonra memnun	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0

Edirne’de Masa 39’a daha yakından bakıldığında, genel sonuçtan ayrıışan oylamanın ardındaki görüşleri görüyoruz

MASA 39

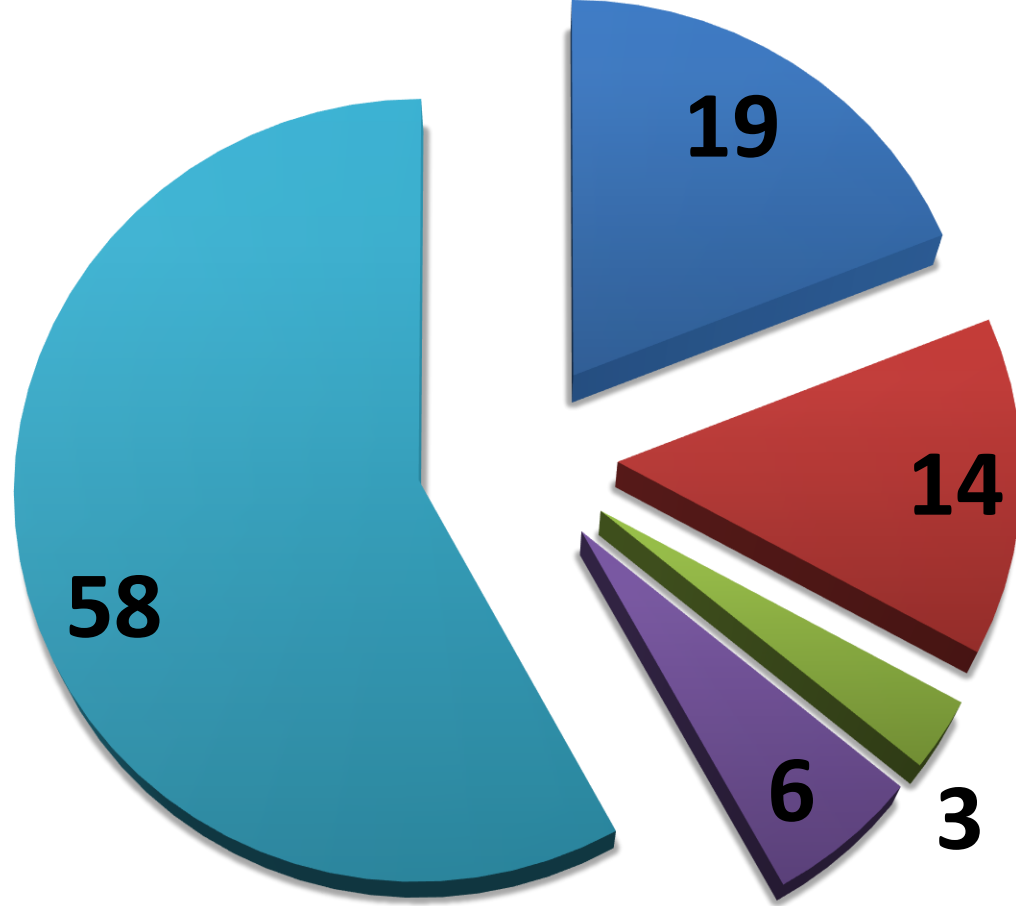

- **FARKLI BİR GÖRÜŞ:**
 - *“Değiştirilirse devamlı değiştirme isteği duyulur. Bunun önlenmesi için bazı temel maddeler korunmalı.”*

- Artık eskidi, yenisi yapılmalı,
- Bir iki değişiklik lazım, **ama**
 - *“temel maddelerin değişmemesi lazım. Örneğin insan hakları gibi.”*

**Yeni anayasa en çok
hangisine katkı sağlamalı?**

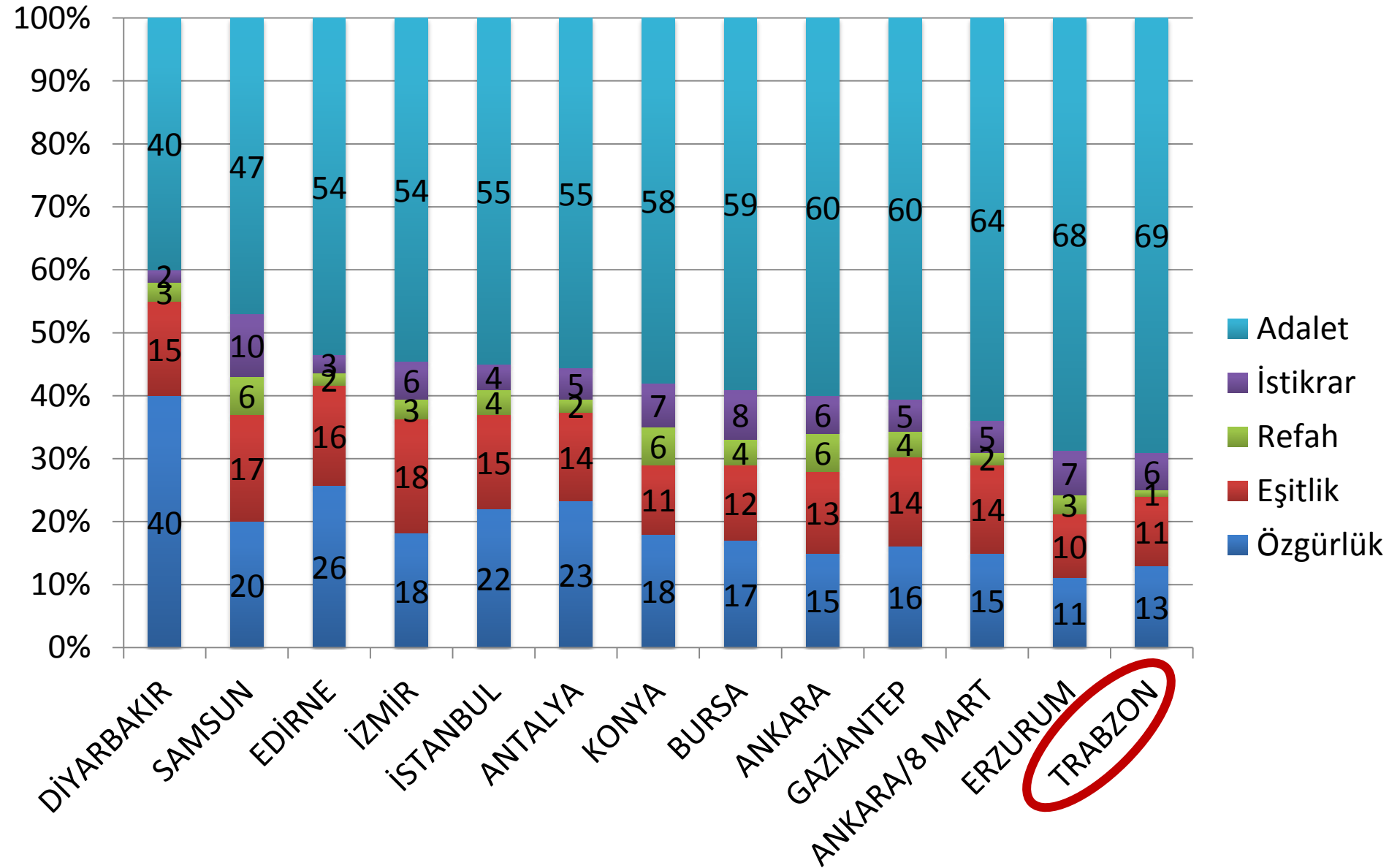
13 TOPLANTI ORTALAMASI

■ ÖZGÜRLÜK ■ EŞİTLİK ■ REFAH ■ İSTİKRAR ■ ADALET

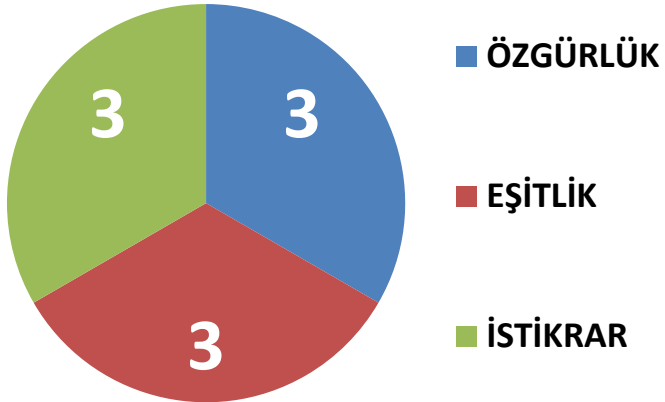
Anayasa en çok hangisine katkı sağlamalı?

İLLERE GÖRE

Trabzon'da Masa 40'a daha yakından bakıldığında, vatandaşların "adalet"ten daha öncelikli bulduğu ilkeler olduğu göze çarpıyor

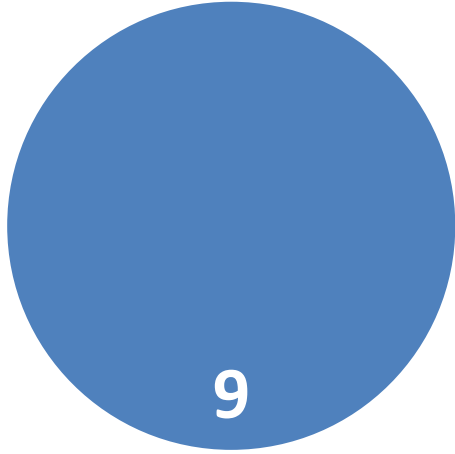
MASA 40

- “Adaletle eşitlik aynıdır”
- “Ekonomi istikrarlıysa, eşitlik adalet olur.”
- “Her şey paraya bağlı, para olmazsa halledilmez.”
- “İstikrar olmadan millet de olunamaz ki...”
- “Özgür olmayan bir toplumda istikrar sağlanamaz ki. özgür olmamanın sıkıntılarını çektik.”
- “Özgürlüğümüzü kısıtlayan bir anayasa olmaması lazım.”
- “Gürcüyüm ama Gürcüce konuşulmasından yana değilim. Özgürlük bu derece olmamalı. Tam bağımsızlık varsa herkes kendi dilini konuşamaz.”
- “Devlete güvenebilsek hepsi olur.”
- “Devlet baba değildir.”
- “Her meselenin çözülmesi için süre lazım.”

Trabzon'da Masa 21'de tüm katılımcıların «adalet» yönünde oylarını kullandıkları görülüyor

MASA 21

■ Adalet

- «Adalet olunca özgürlük de olur.»
- «Ben refah istiyorum.»
- «Ama adalet olmayan yerde refah da olmaz, eşitlik de olmaz.»

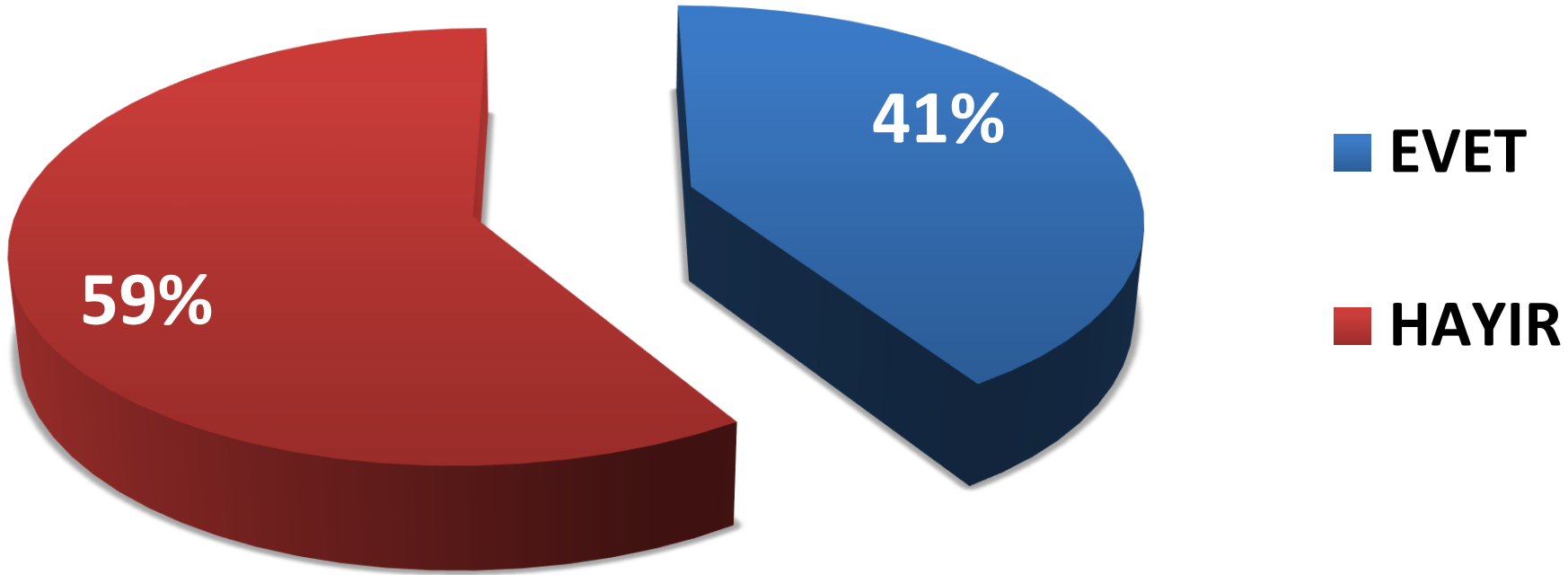
NOT:

Bu masada karşılıklı tartışmalar sonucunda ilk etapta «adalet» yönünde oy vermeyi düşünmeyen katılımcının, diğer katılımcılar tarafından ikna edildiği tahmin edilebilir.

Sosyal devlet ilkesi

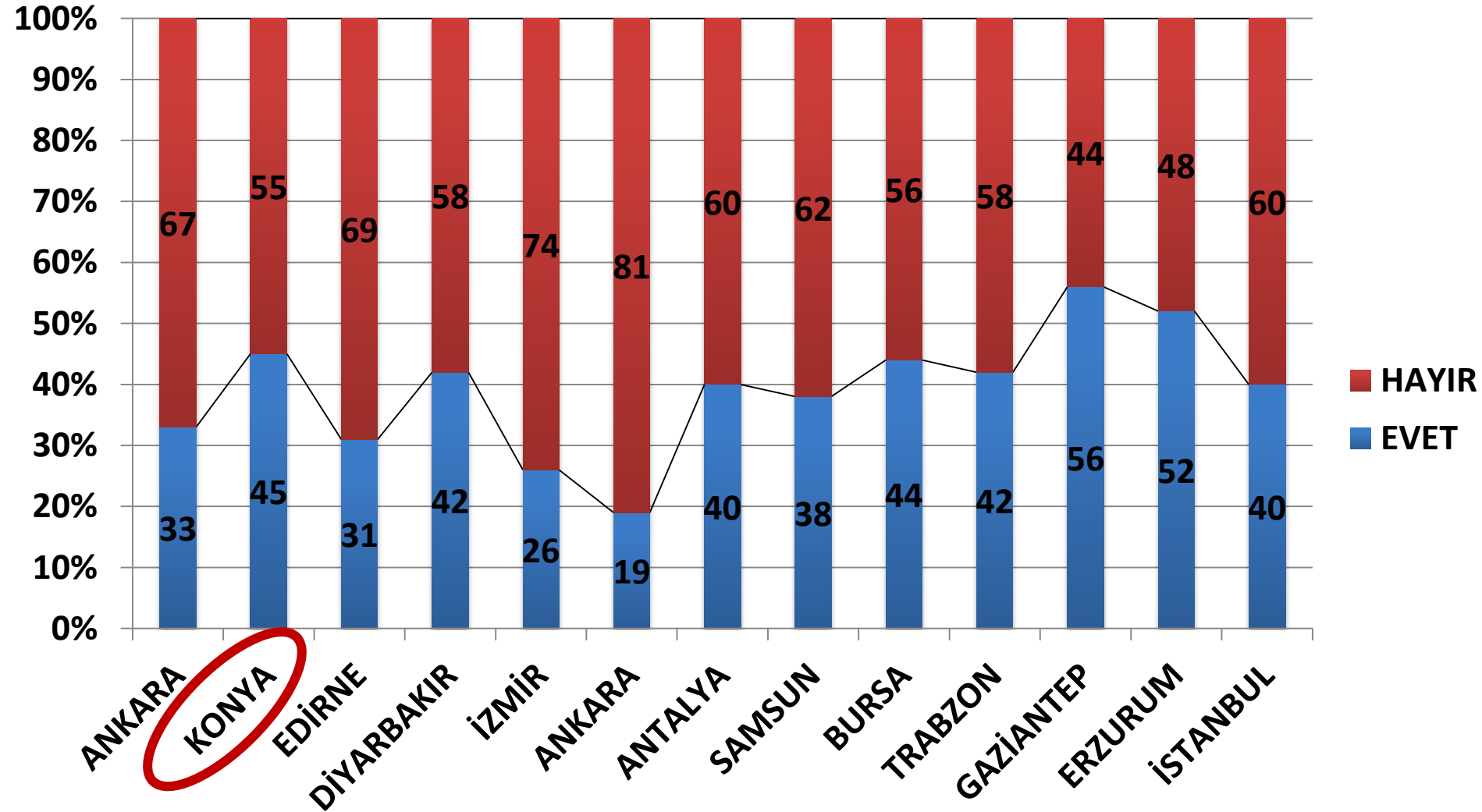
Sizce yeni anayasada devletin ekonomik ve sosyal alandaki görevleri, devletin mali kaynaklarına bağlı olarak mı düzenlenmelidir?

13 TOPLANTI ORTALAMASI

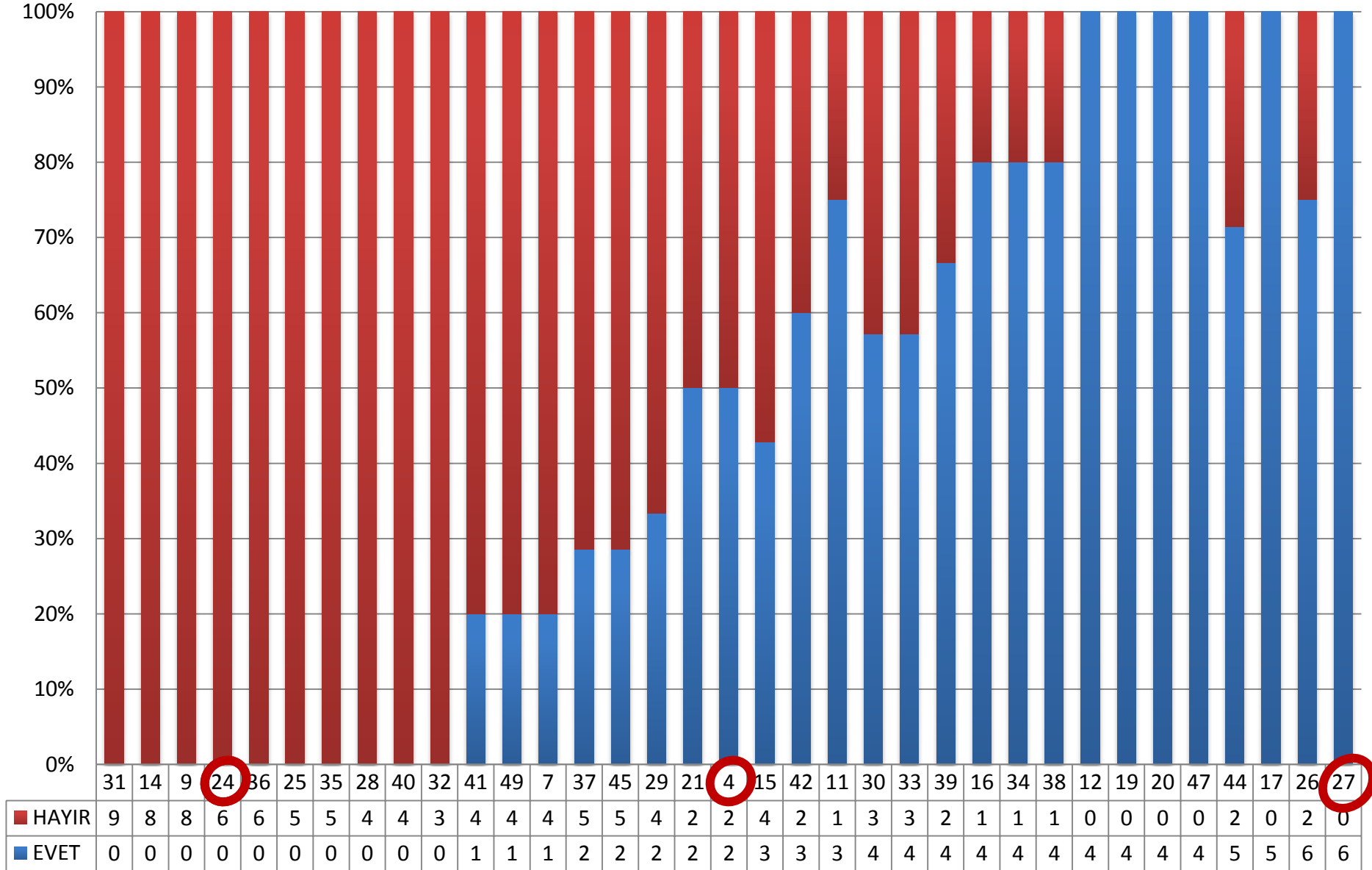

Sizce yeni anayasada devletin ekonomik ve sosyal alandaki görevleri, devletin mali kaynaklarına bağlı olarak mı düzenlenmelidir?

İLLERE GÖRE

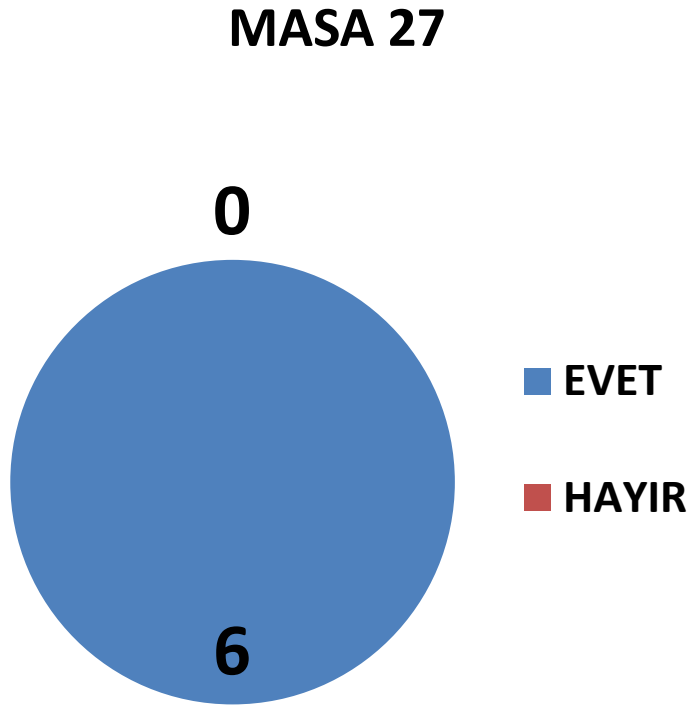

Sizce yeni anayasada devletin ekonomik ve sosyal alandaki görevleri, devletin mali kaynaklarına bağlı olarak mı düzenlenmelidir? - KONYA / MASALARA GÖRE SONUÇLAR

Genel sonucun aksine oybirliğiyle tepav

“Evet” çıkan bir masa: MASA 27

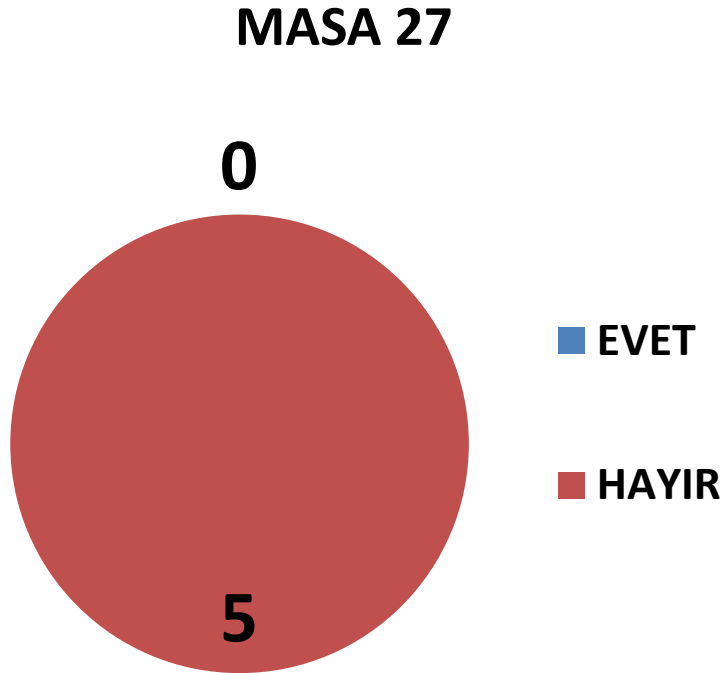
Evet; çünkü: (6 oy)

«Türkiye çok zengin bir ülke değildir. Dolayısıyla da, devlet bu görevlerini yerine getirirken belli sınırlara sahip olmalıdır.»

Hayır (oy yok)

Genel sonucun aksine oybirliğiyle tepav

“Hayır” çıkan bir masa: MASA 27

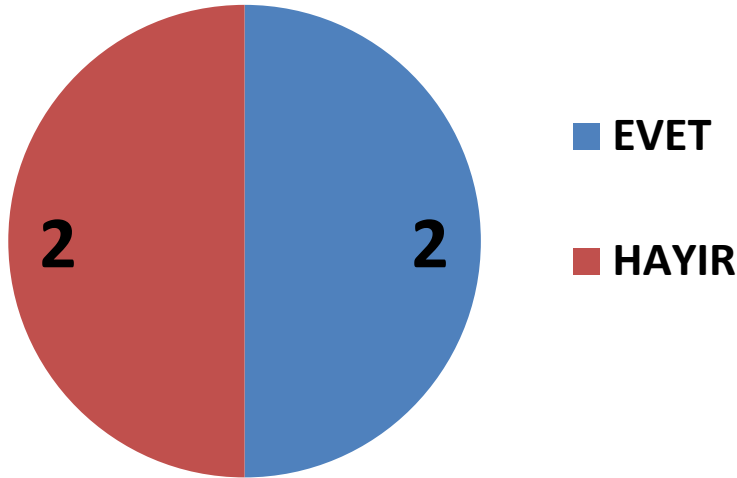
Evet: (oy yok)

Hayır; çünkü (5 oy)

«Devlet ulaşım, sağlık, eğitim hizmetleri yerine getirirken mali kaynaklarına bağlı olarak düzenleme yapmamalıdır.»

Genel sonuca uygun olarak ortada tepav oylama sonucu çıkaran bir masa: MASA 4

MASA 4

- Evet; ama: (2 oy)

«Harcamalarda silahlanmaya öncelik verilirken eğitime para kalmadığı söylenememelidir.»

- Hayır ; çünkü (2 oy)

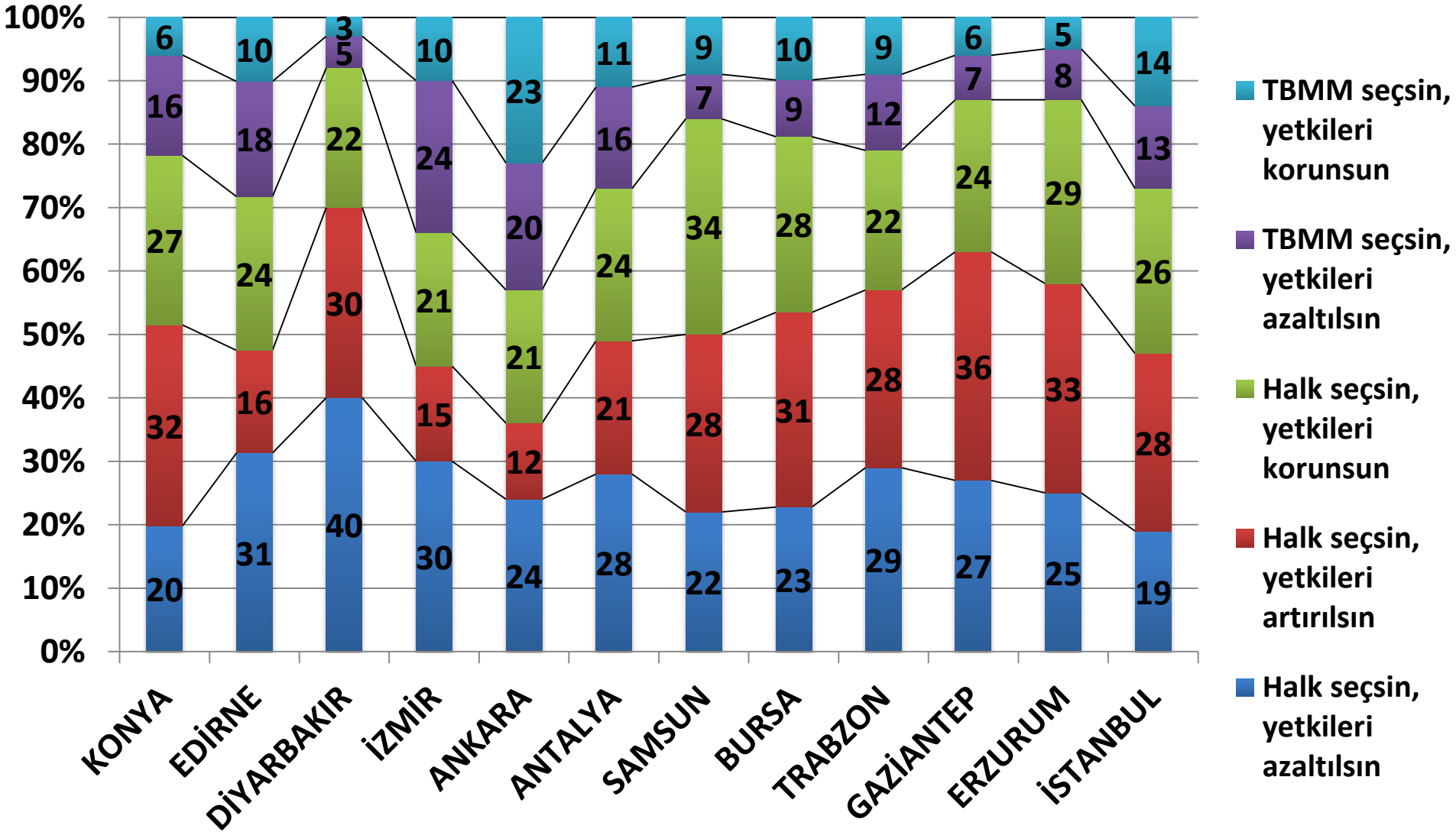
«Devlet halktan vergi aldığı sürece, ekonomik ve sosyal görevler mali kaynaklarına bağlı olmamalıdır.»

Hükümet sistemi

- Yeni anayasada Cumhurbaşkanının konumunun nasıl belirlenmesini istersiniz?
 1. Halk seçsin, mevcut duruma göre yetkileri azaltılsın
 2. Halk seçsin, mevcut duruma göre yetkileri artırılsın
 3. Halk seçsin, mevcut yetkileri korunsun
 4. TBMM seçsin, mevcut duruma göre yetkileri azaltılsın
 5. TBMM seçsin, mevcut yetkileri korunsun

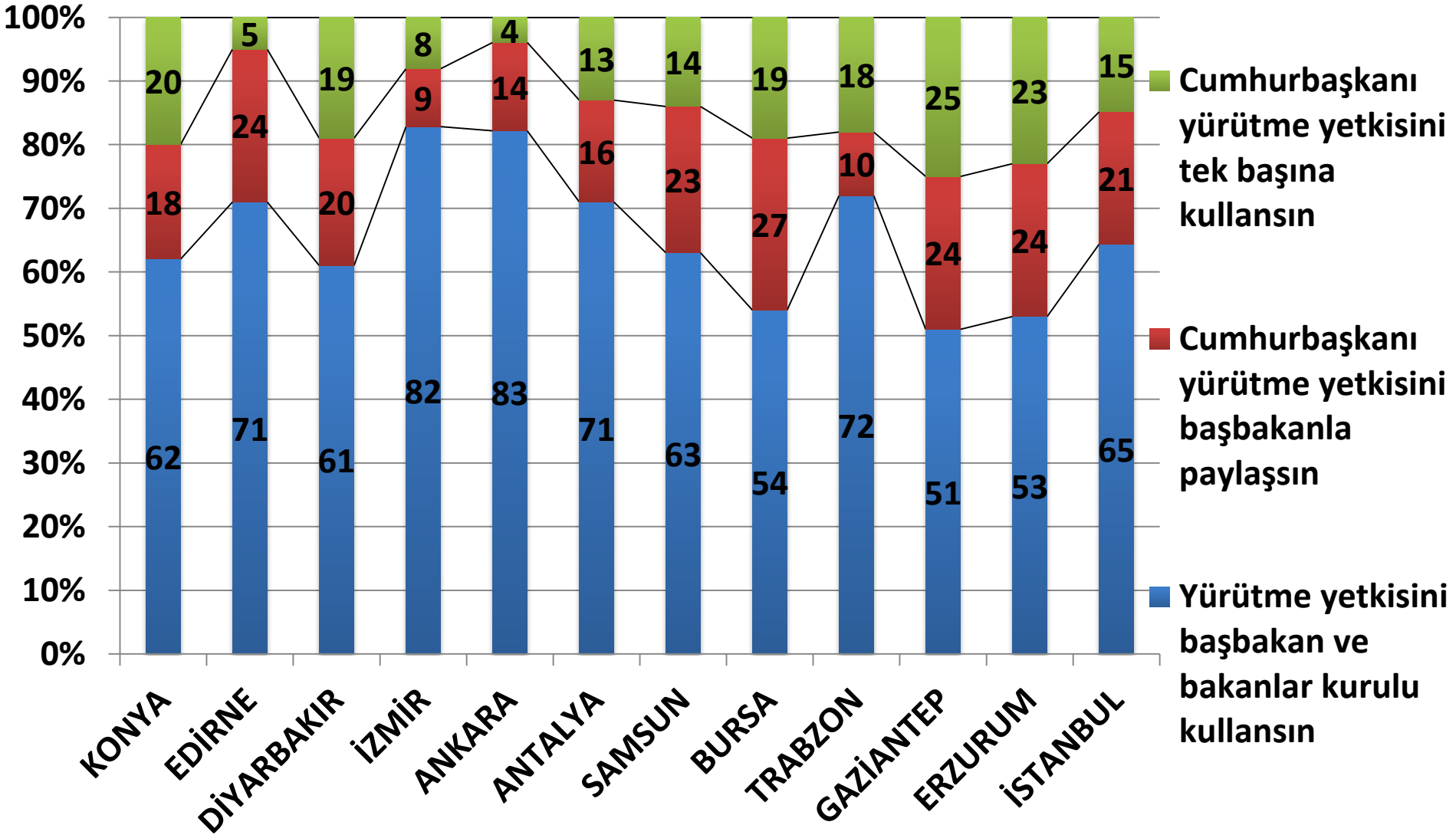
Hükümet sistemi (1)

Yeni anayasada Cumhurbaşkanının konumu nasıl belirlenmeli?

Hükümet sistemi (2)

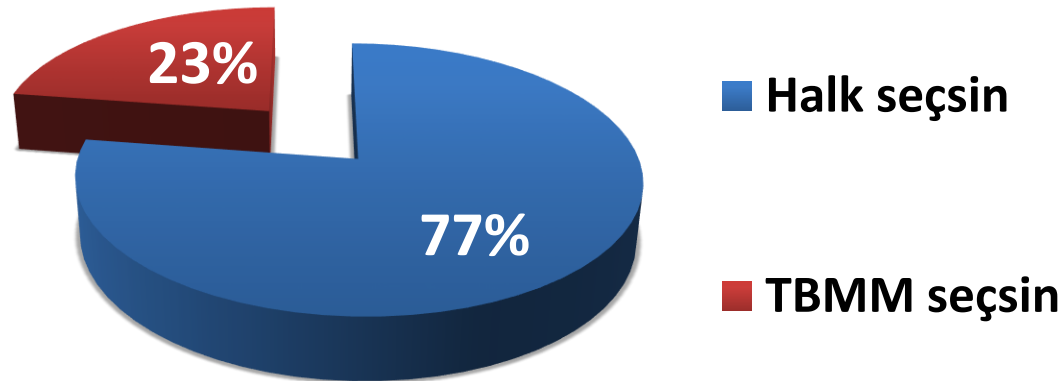
Yeni anayasada yürütmenin yapısı nasıl tasarlanmalı?

Yeni anayasada Cumhurbaşkanının konumunun nasıl belirlenmesini istersiniz?

- Katılımcılar, Türkiye'nin her yerinde, cumhurbaşkanını halkın seçmesi konusunda geniş bir mutabakata sahiptir.
 - Alınmış olan bir hakkı geri vermeyi düşünmüyorlar.

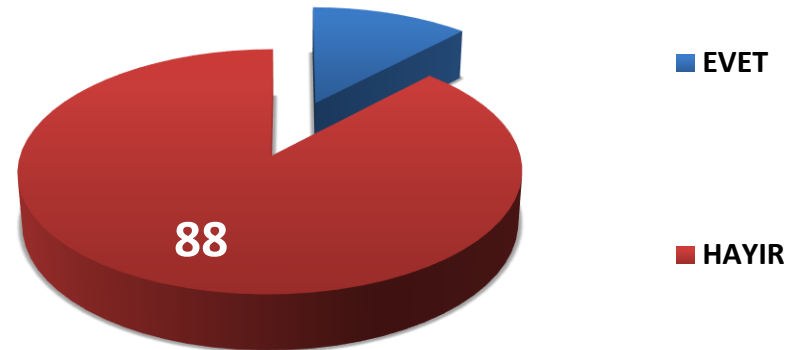
13 TOPLANTI ORTALAMASI

Yeni anayasada Cumhurbaşkanının konumunun nasıl belirlenmesini istersiniz?

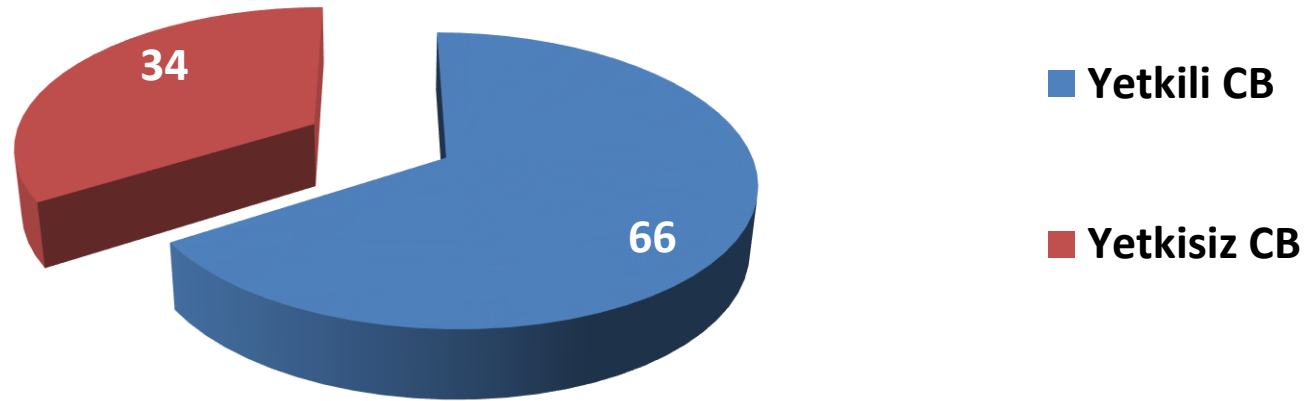
- Neden?
 - Seçim dönemleri dışında halkın talep ve beklentilerini iletebileceği bir kanal yok. Bu nedenle, bir yorum olarak, denilebilir ki, yeni seçim fırsatları, yeni görüş açıklayabilme imkanları memnuniyetle karşılanıyor.

Türkiye’de seçim dönemleri dışında vatandaşların talep ve beklentilerini yöneticilere iletebilecekleri etkili kanallar var mıdır?

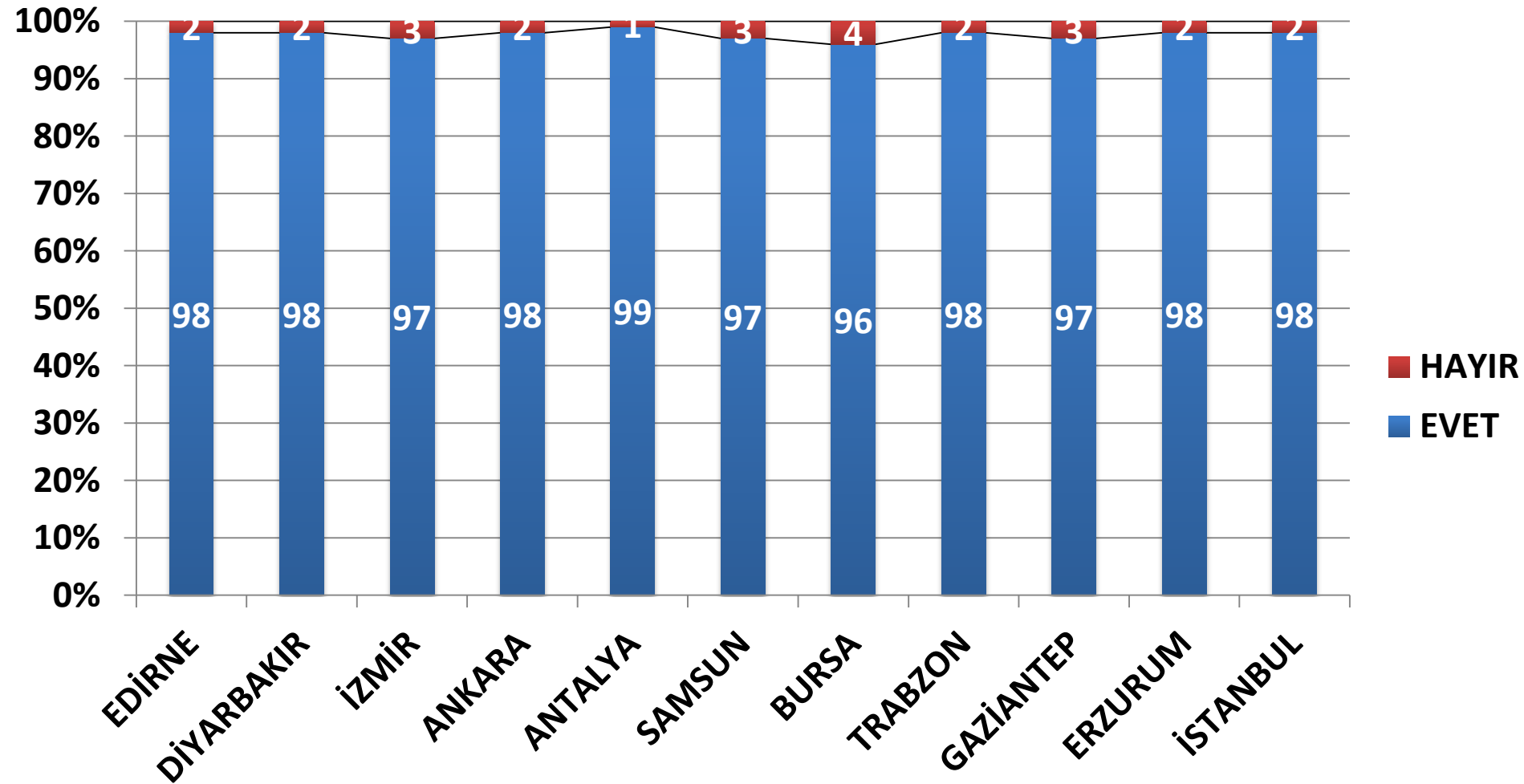
Yeni anayasada Cumhurbaşkanının konumunun nasıl belirlenmesini istersiniz?

- Seçimle cumhurbaşkanının yetkileri konusunda, katılımcılar, üç eşit parçaya bölünüyor.
 - %26 azaltılmalı, %26 artırılmalı, %25 aynı kalmalı
- Ancak yetkisiz bir cumhurbaşkanı düşünülüyor. “Halk seçsin” diyenler arasında Cumhurbaşkanının sistemin içinde etkili bir yeri olması gerektiği fikri benimseniyor.

Yetkili ve sorumlu, hesap verebilir Cumhurbaşkanı

Yeni anayasada yöneticilerin eylem ve işlemleri dolayısıyla hesap vermelerini sağlayacak daha etkili mekanizmalara yer verilmeli midir?

Konya'da hükümet sistemi tepav

tartışması / 1

- **Halk seçsin, ama**
 - görevleri açıkça belirlenmeli.
 - Cumhurbaşkanı devletin kurumlarının koordineli çalışmasını sağlamakla görevli olsun.
 - hükümet ile Cumhurbaşkanı arasındaki çelişkileri ortadan kaldırmak için yetkileri yeniden tanımlansın.
- **Yetkileri artırılsın, ama**
 - sorumlulukları da artsın.
- **Halk seçsin ve yetkileri artırılsın, ama**
 - yetkilerinin sınırları çizilmeli, “dikta yetkisi”/“tam yetki” gibi bir durum olmamalı.

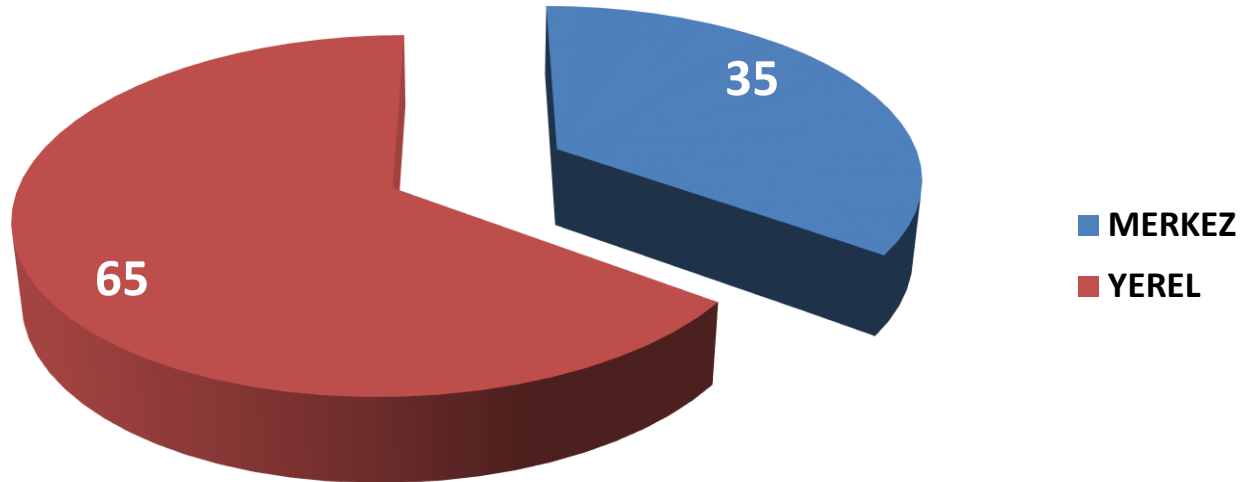
Konya'da hükümet sistemi tepav

tartışması / 2

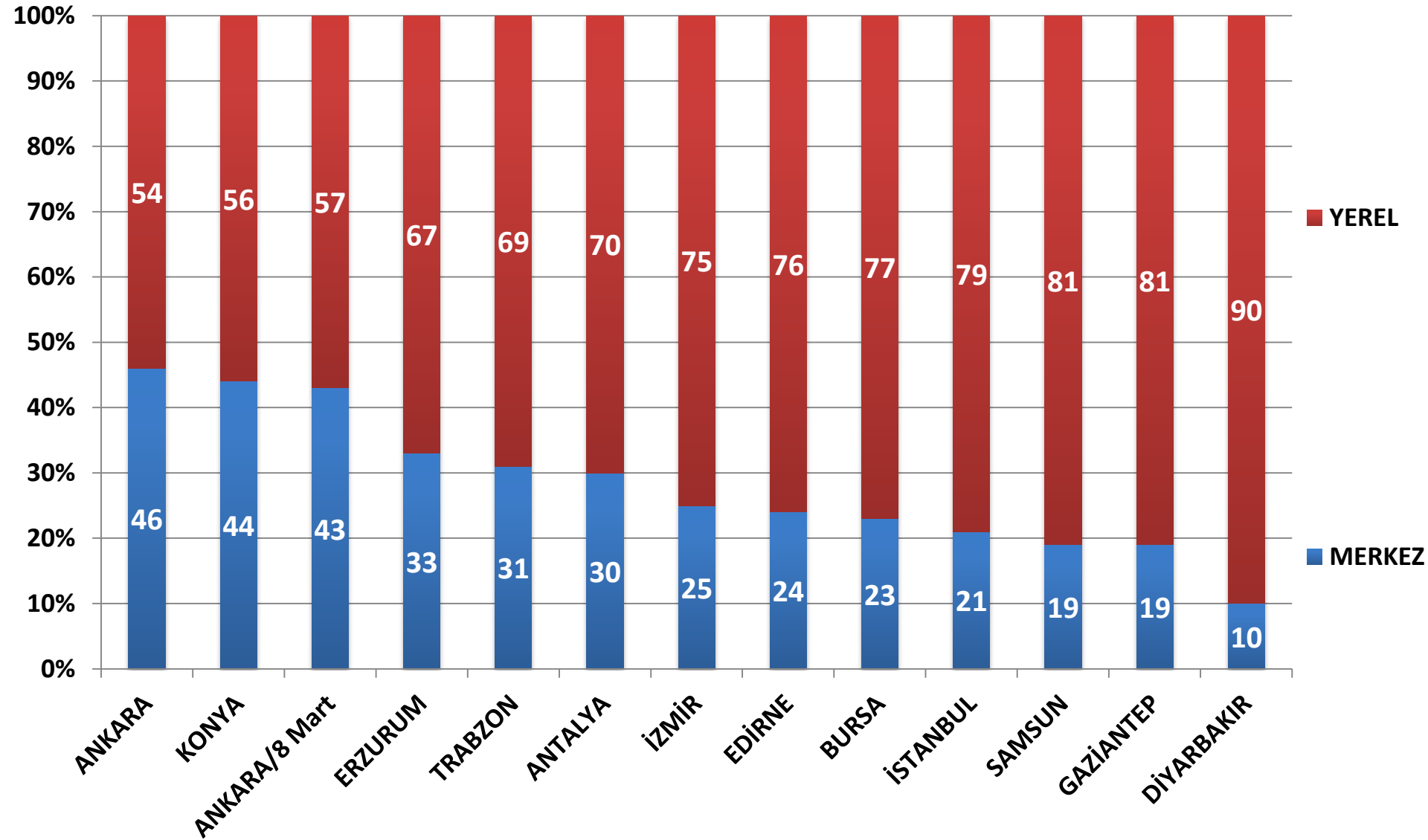
- **Yürütme yetkisini başbakan ve bakanlar kurulu kullansın, ama**
 - demokrasinin gereği olarak Cumhurbaşkanı halk tarafından seçilmelidir.
 - Cumhurbaşkanı'nın yetkileri artırılmalı, ancak parlamento hiçe sayılmamalı.
 - iki meclisli bir sistem tasarlanırsa yasaların denetlenmesi konusunda karşılaşılan sorunlar giderilebilir.
 - mevcut seçim sisteminin değişmesi şartıyla; tercihli oy sistemi olmalı.

Yerel Yönetimler

- Yaşadığınız kente ve kamu hizmetlerine dair kararların merkezden mi, yoksa sizin de karar alma süreçlerine katılabileceğiniz bir yerel yönetim tarafından mı alınmasını tercih edersiniz? **1. MERKEZ / 2. YEREL**

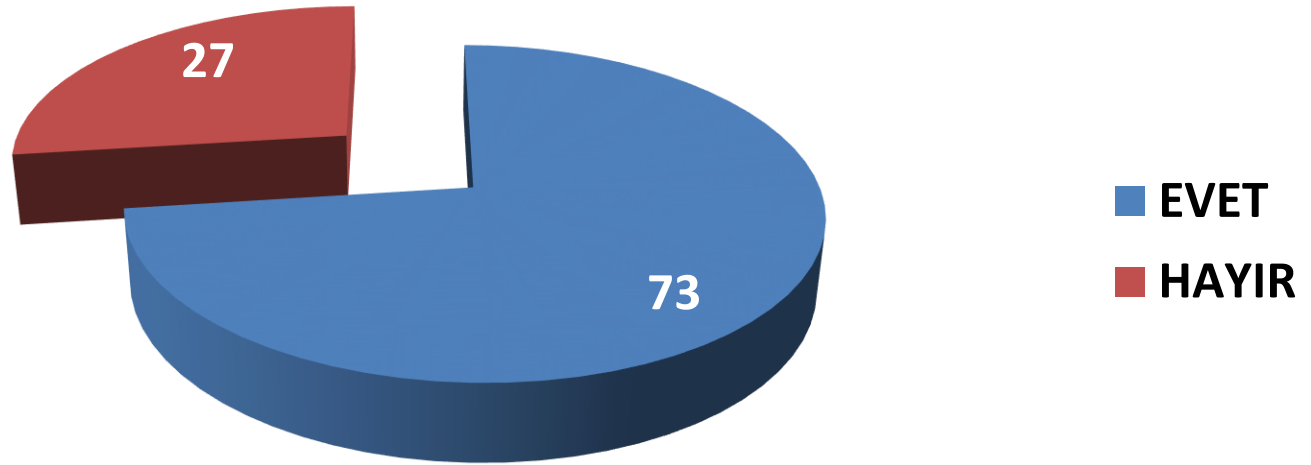

Yaşadığınız kente ve kamu hizmetlerine dair kararların merkezden mi, yoksa sizin de karar alma süreçlerine katılabileceğiniz bir yerel yönetim tarafından mı alınmasını tercih edersiniz?

Yerel Yönetimler

- Sizce yeni anayasada yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, yani karar alma süreçlerinde ağırlığının artırılması, Türkiye'nin sorunlarının çözümünü kolaylaştırır mı? **1. EVET / 2. HAYIR**

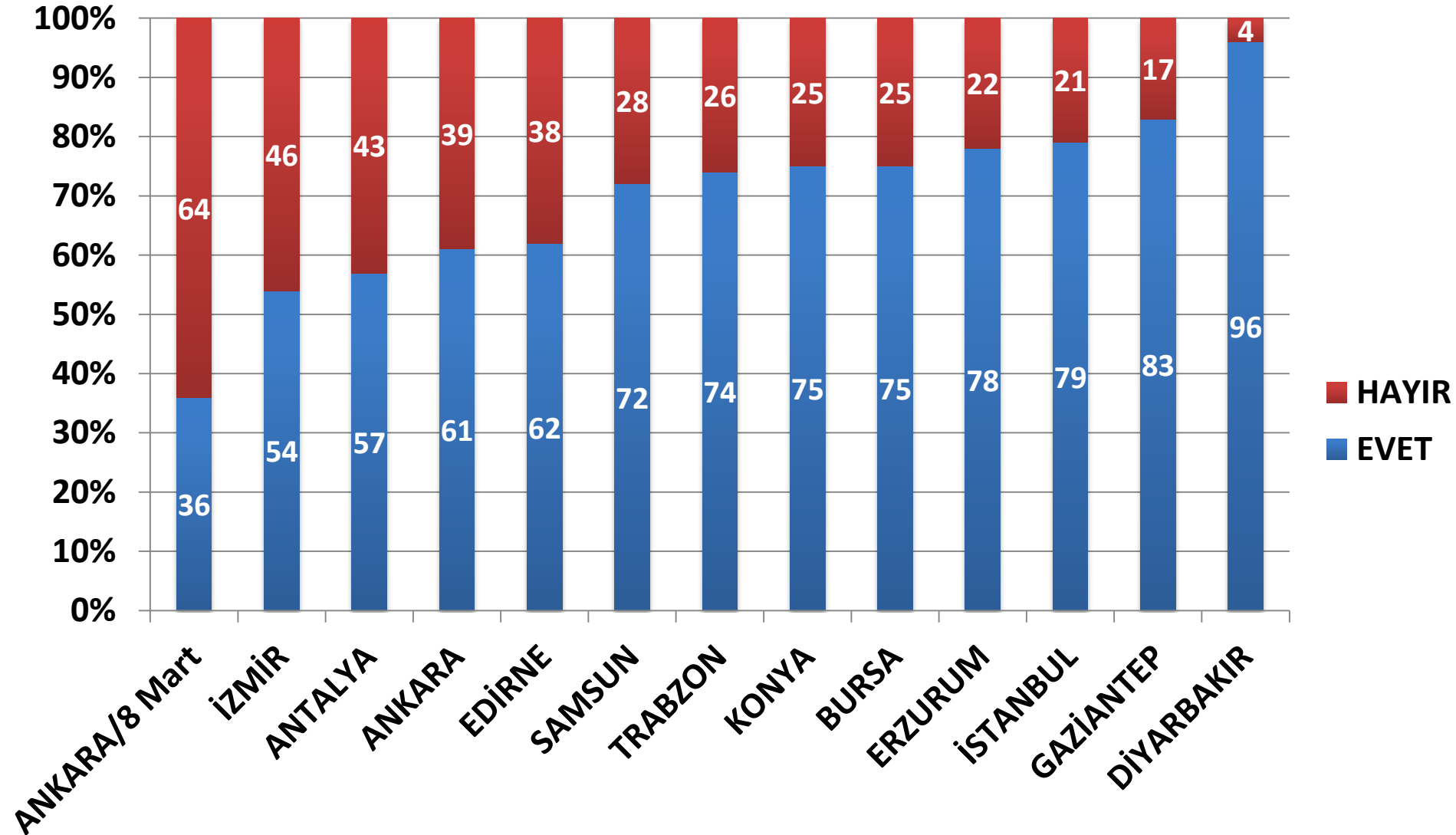

Yerel Yönetimler

- İlk bakışta birbirinden çok farklı görünen Diyarbakır ve İzmir gibi bazı illerin, tartışmaların seyri ve oylama sonuçları itibariyle, birbirlerine benzer tarafları da ortaya çıktı.
 - Örneğin, yerel yönetimlere gösterilen ilgi.
 - Merkezden uzaklaştıkça, yerel idarelerin yetkilerine ilişkin talepler artıyor.
 - Bu mutabakat alanlarını belirlemek için önemli bir şans.

Kamu hizmetlerinden eşit biçimde yararlanma

**Yeni anayasada tüm vatandaşların kamu hizmetlerinden
etkili ve eşit biçimde yararlanmasını sağlamak için
vatandaşların farklılıklarını dikkate alan ek
düzenlemeler yer almalı mıdır?**

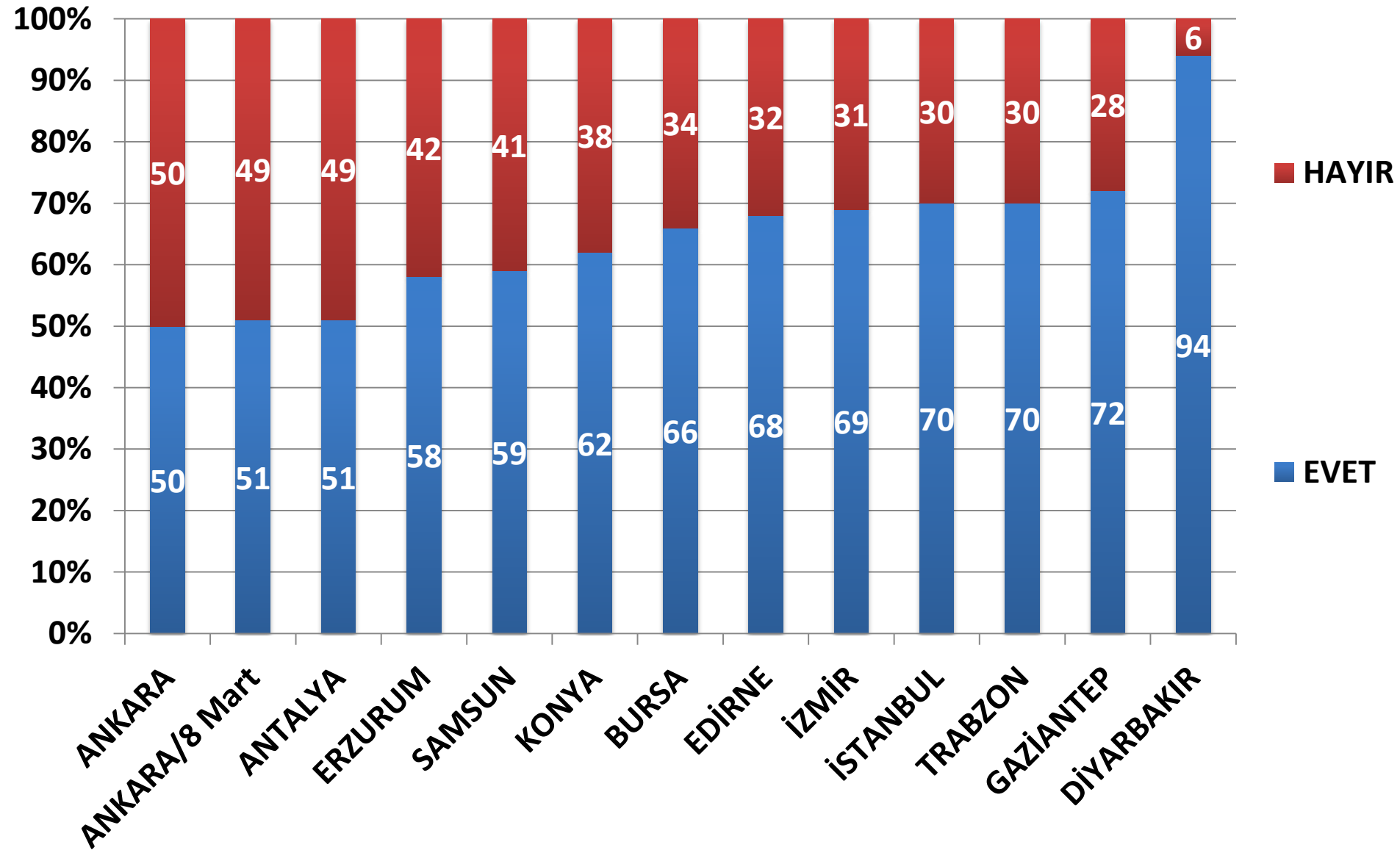

“Kamu hizmetlerinden eşit biçimde yararlanma” nasıl algılanıyor?

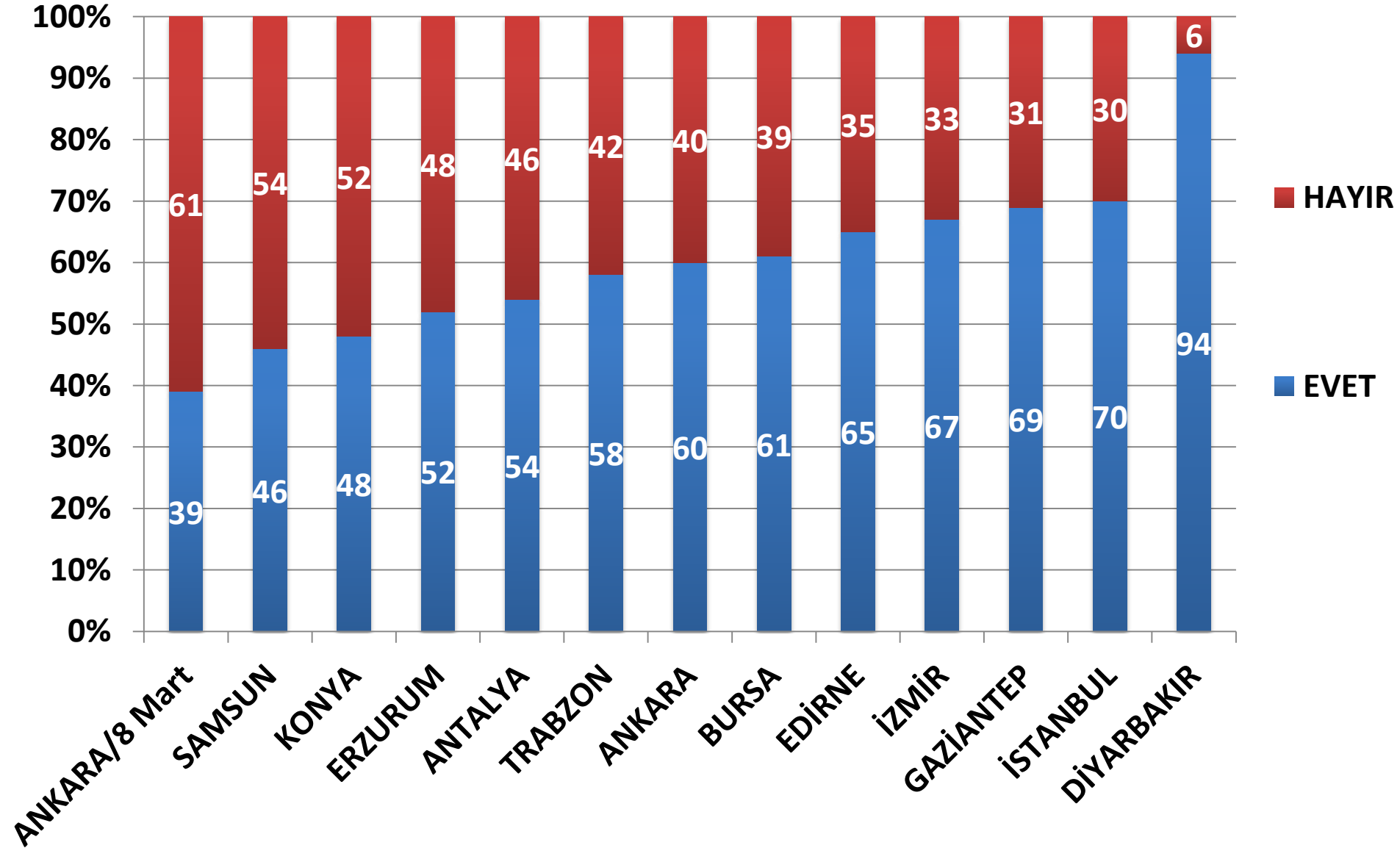
- “Farklılıklar” dendiğinde akla gelenler:
 - Engelliler, Eşcinseller, Aleviler, Kürtler, Romanlar
- “Farklılıkları dikkate alan ek düzenlemeler” ilişkin ifade edilen çeşitli görüşler:
 - Din hizmetlerinden eşit yararlanma (Ankara)
 - Başörtüsü yasağının kaldırılması (Konya)
 - Romanlara pozitif ayrımcılık (Edirne)
 - Kürtçe hizmet alabilmenin sağlanması (Diyarbakır)
 - Engellilerin toplumsal yaşama katılımı (İzmir)
 - Ek düzenlemelere gerek kalmaksızın eşit biçimde yararlanma (Ankara)
 - *“Eşitlik zaten anayasada var, ek düzenleme yapılması mantıklı”* (Antalya)
 - *“Ek düzenlemeler olsun çünkü Türkiye’de sadece Türkler yaşamıyor”* (Samsun)
 - *“Ek düzenlemeleri ek maddelerle belirteceğimiz muallakta”* (Bursa)
- *“Ek düzenleme olsun ama...”*lar genellikle Kürt sorununa ilişkin.

Birlikte Yaşama

*Yeni anayasada farklı yönelim, tercih ve kökenlere sahip
kişi ve grupların ayrımcılığa tabi tutulmaması
gerektiğine ilişkin açık bir hüküm yer almalı mıdır?*

Farklı yönelim, tercih ve kökenlere sahip kişi ve grupların anayasal güvencelere sahip olmaları birlikte yaşamayı kolaylaştırır mı?

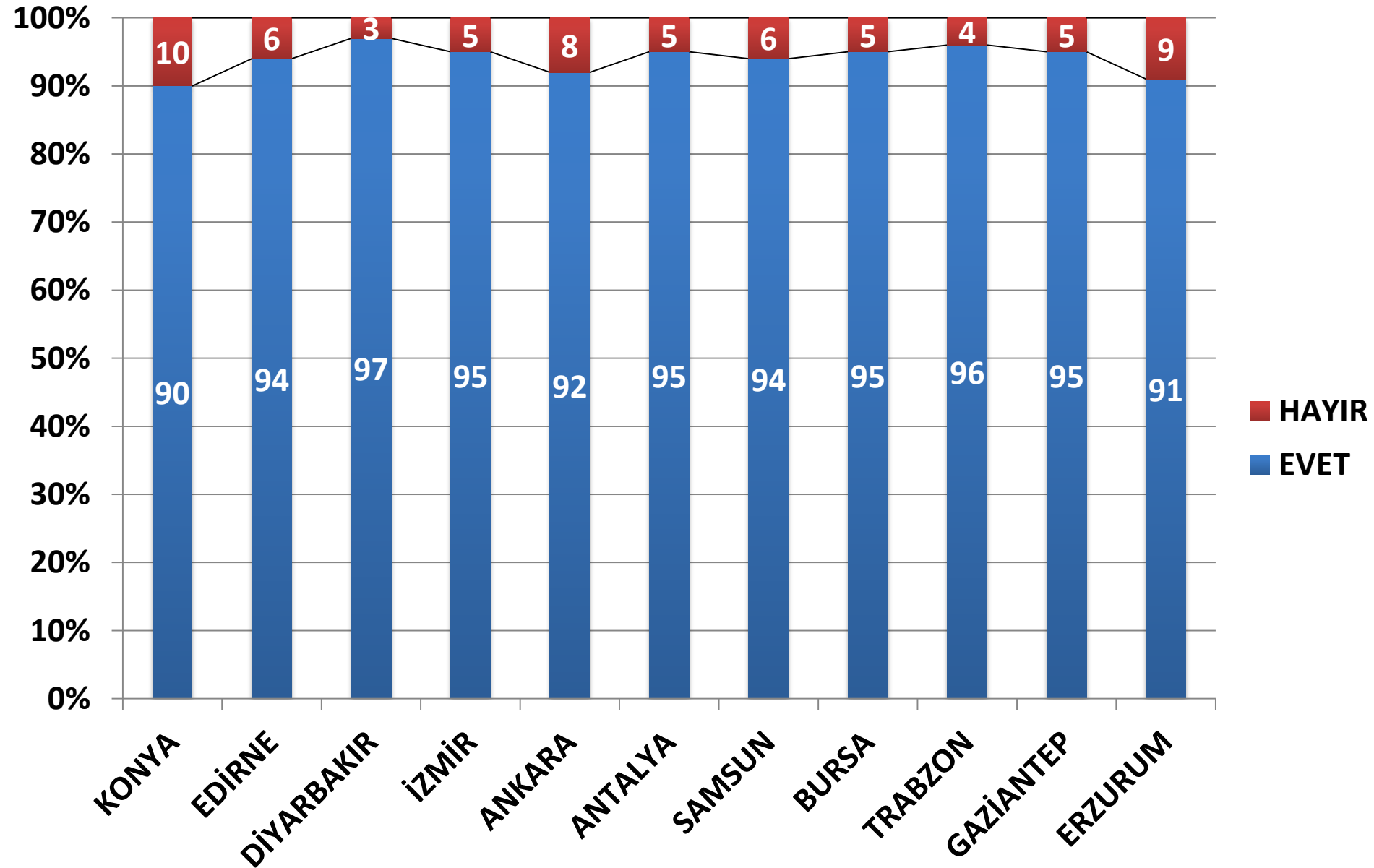

Birlikte yaşayalım ama...

- İllerde örtüşen görüşlerden bazıları:
 - Edirne
 - *“Anayasada yapılacak ayrıntılı tanımlamalar birlikte yaşamayı kolaylaştırmaz.”*
 - Konya
 - *“Hayır, kolaylaştırmaz çünkü anayasaya her şey yazılmamalı...”*
 - Diyarbakır
 - *“Hiçbir farklılığa hitap edilmemeli anayasada... Hiç kimsenin kimseden üstün olamayacağı güvence altına alınsın.”*
 - İzmir
 - *“[Farklılıkları] isimlendirerek yazmaya gerek yok”*
 - Ankara/8 Mart
 - *“Farklı kökenden gelenler açık açık, tek tek isim olarak anayasada geçmesin”*
 - Antalya
 - *“Ayrı ayrı yazarsak ayrımcılık yapmış oluruz”*
 - Samsun
 - *“İnsanların etnik, dini kökenlerine anayasada vurgu yapılırsa bu toplumu daha da ayrıştırır”*
 - Bursa
 - *“Kapsayıcı ve ayrıntısız ve herkesin eşit olduğu tek bir cümle olmalı”*

Bazı uzlaşma alanları

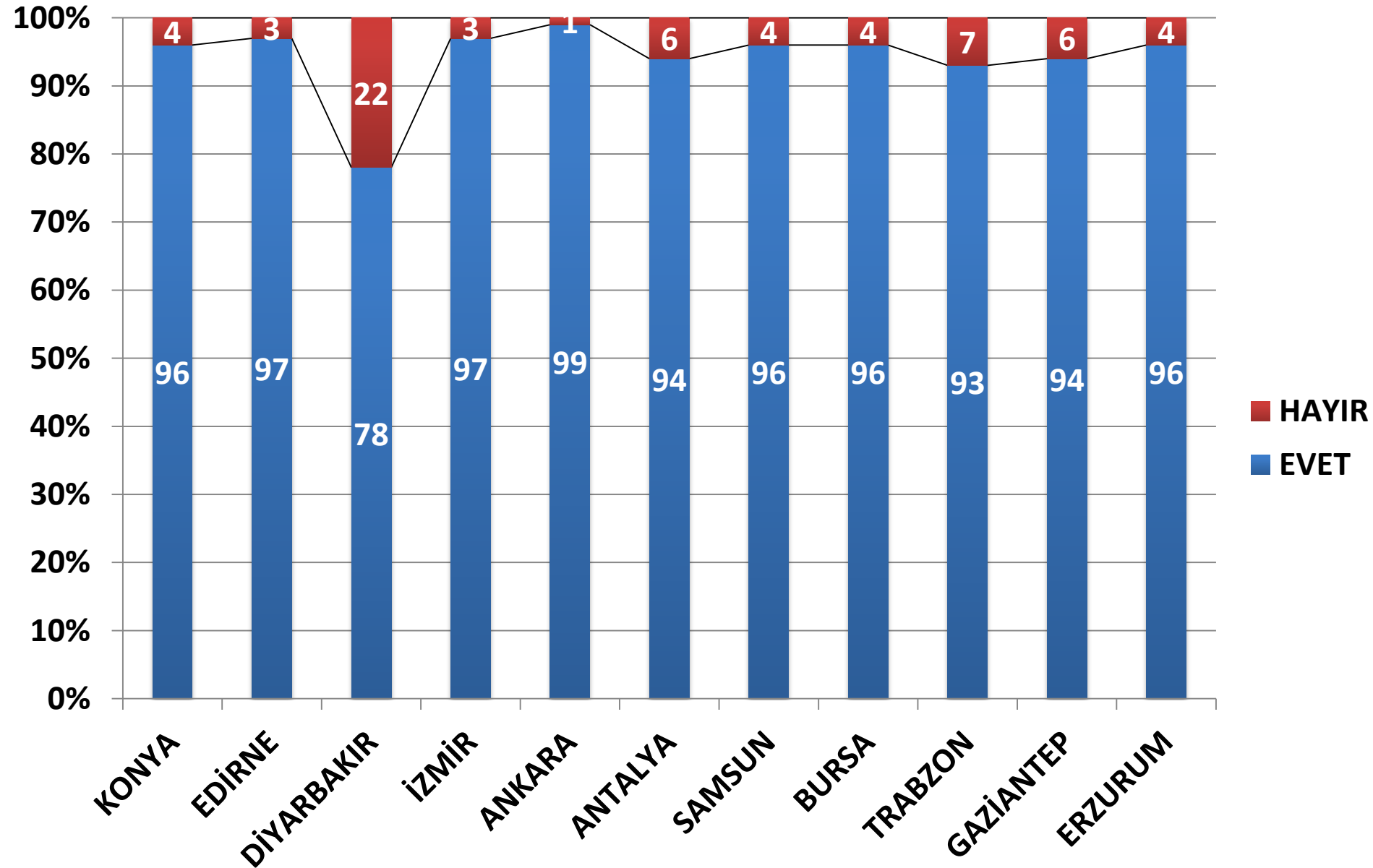
Kamu görevlilerinin yargılanmasına yönelik ayrıcalıkların daraltılması

Kamu görevlilerinin yargılanmasına yönelik ayrıcalıkların daraltılması

- Konya:
 - *“Bu durum hukuk devleti ilkesine aykırıdır”*
- Edirne:
 - *“Adil ve eşit toplum için hukuk devletinin tüm gerekleri uygulanmalıdır”*
- Diyarbakır:
 - *“Söz konusu Oslo süreciyse hayır, ama 90’lardaki durum için evet daraltılmalıdır”*
- İzmir:
 - *“Kamu görevlilerinin üstlerinden onay alınmaksızın yargılanmaları gerekir”*
- Ankara/8 Mart:
 - *“Genelkurmay Başkanı yargılanıyorsa MİT müsteşarı da yargılanmalıdır”*
- Antalya:
 - *“Beni de ana doğurdu, onu da. Ne farkımız var. Yargılansın.”*
- Samsun:
 - *“Kamu görevlileri de vatandaşlar gibi yargılanmalı”*
- Bursa:
 - *“Halk yargılanıyorsa onlar da yargılanmalı”*

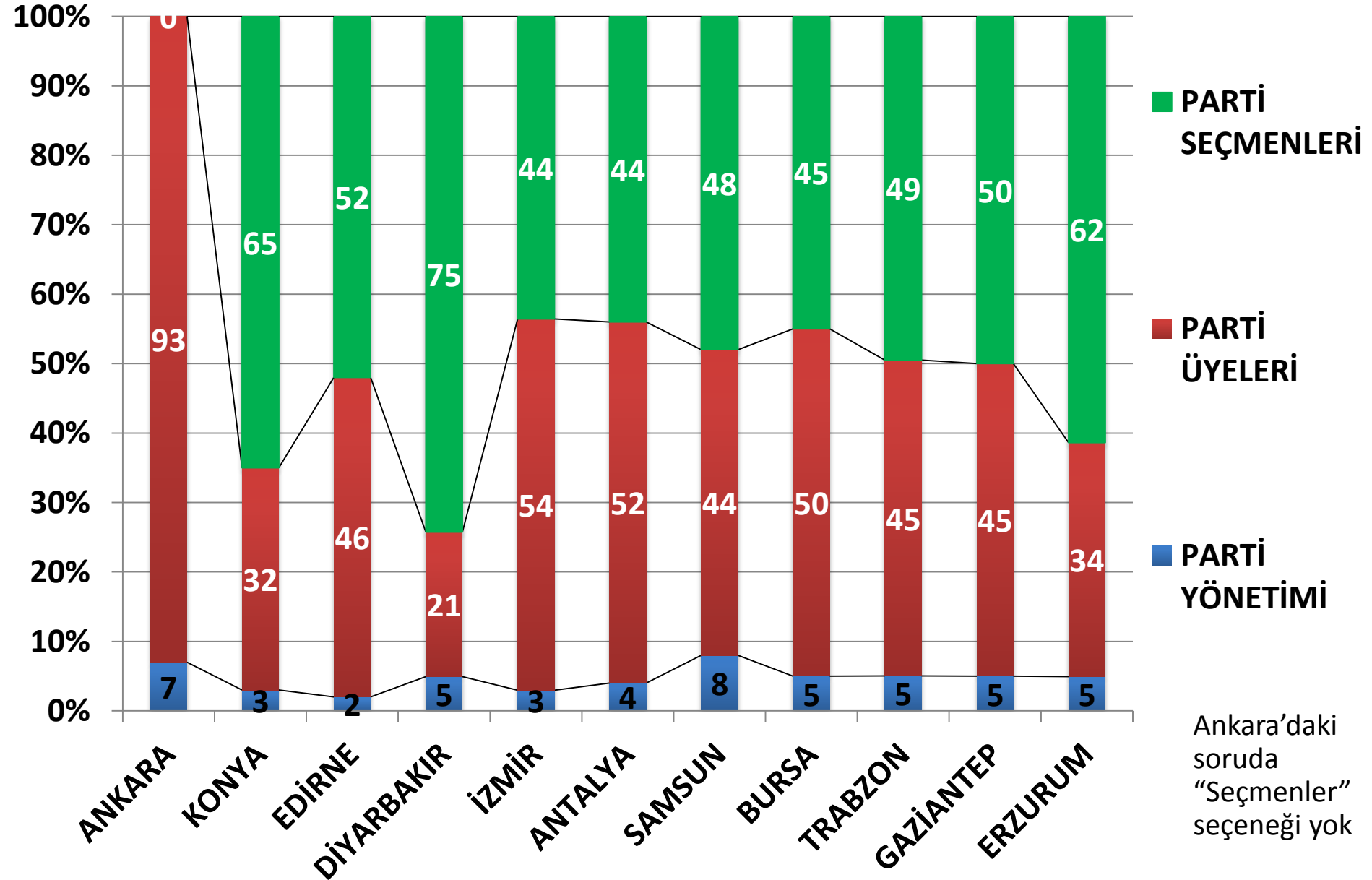
Milletvekillerine tanınan yasama dokunulmazlığının kapsamının daraltılması

dokunulmazlığının kapsamının daraltılması

- Konya:
 - *“Vatandaşla aynı statüde olmalı”*
- Edirne:
 - *“Kürsü dokunulmazlığı dışındaki dokunulmazlıklar kaldırılmalı”*
- Diyarbakır:
 - *“Daraltılmalı ama kürsü dokunulmazlığı mutlaka olmalı”*
- İzmir:
 - *“Sadece kürsü dokunulmazlığı olsun”*
- Ankara/8 Mart:
 - *“Dokunulmazlıkları sadece siyasal düşüncelerini açıklamayla sınırlı olmalı”*
- Antalya:
 - *“Beni de ana doğurdu, onu da. Ne farkımız var. Yargılansın.”*
- Samsun:
 - *“Siyasi ve ideolojik olarak dokunulmaz olmalı ama diğer bütün konularda dokunulmazlık kaldırılmalı”*
- Bursa:
 - *“Dokunulmazlık olacaksa milletin dokunulmazlığı olmalı, vekilin değil”*

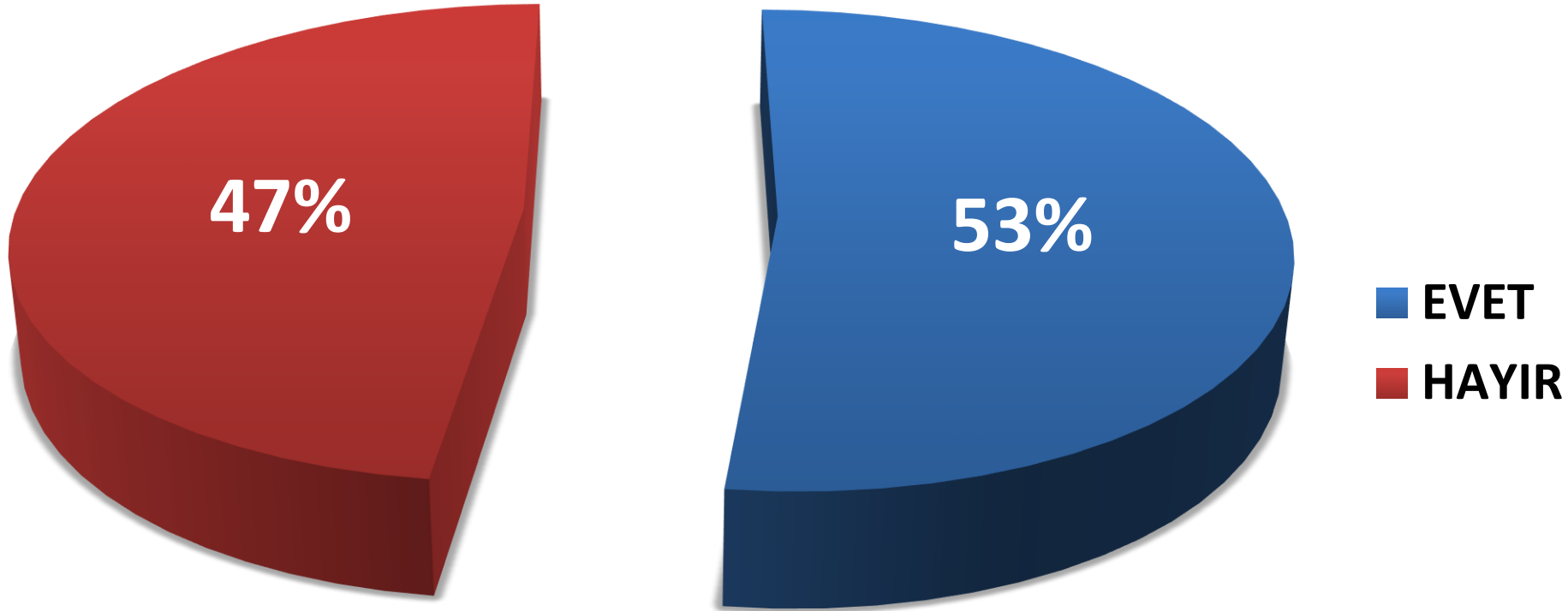
Milletvekili adaylarını parti yönetimi mi, parti üyeleri mi, parti seçmenleri mi belirlesin?

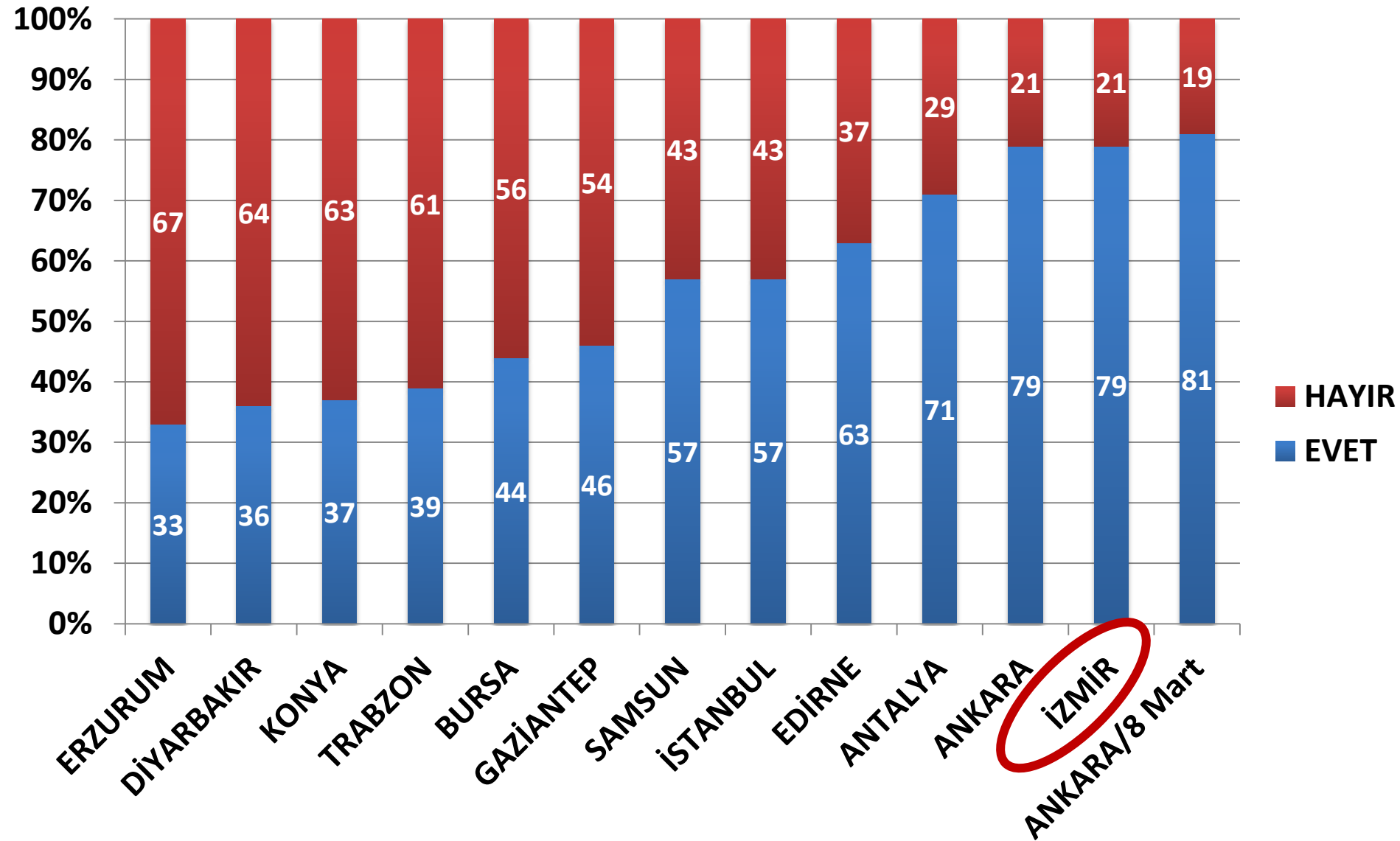
Uzlaşmanın olmadığı konulara bir örnek

Kamu hizmeti verenlerin düşünce ve yaşam tarzları dolayısıyla giyim ve görünümündeki farklılıklar sizce tarafsızlık ilkesini zedeler mi?

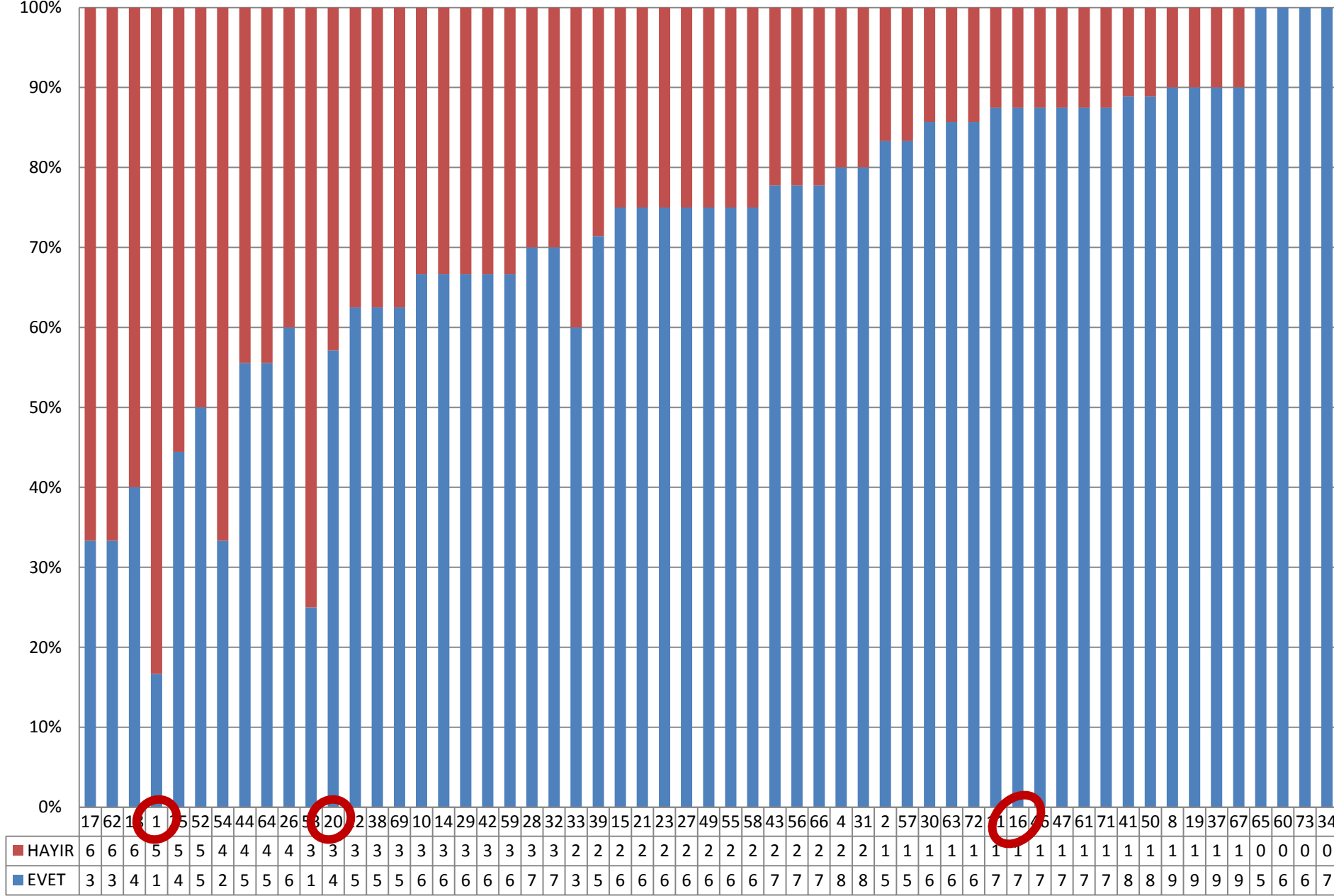
13 TOPLANTI ORTALAMASI

Kamu hizmeti verenlerin düşünce ve yaşam tarzları dolayısıyla giyim ve görünümündeki farklılıklar sizce tarafsızlık ilkesini zedeler mi?

İZMİR – MASALARA GÖRE SONUÇLAR

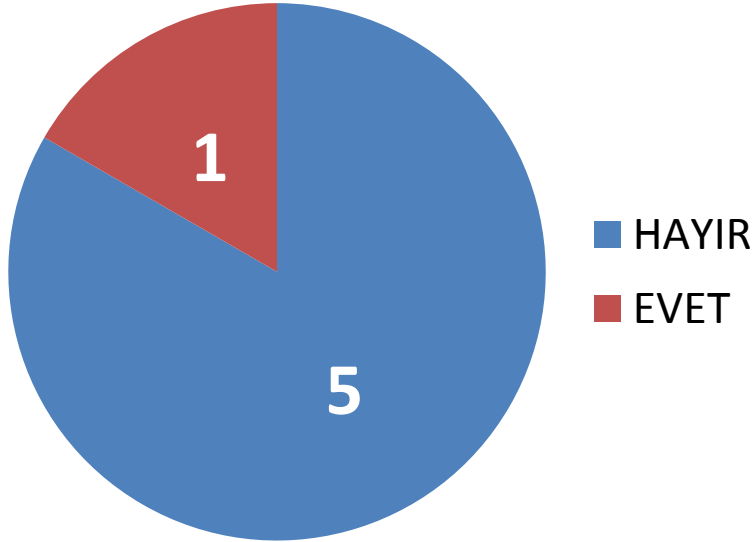

İzmir'deki genel sonucun aksine oylama sonucu çıkan bir masa: MASA 1

İzmir'deki genel sonucun aksine oylama sonucu çıkan bir masa: MASA 1

MASA 1

Hayır, zedelemmez; çünkü: (5 oy)

1. «Belirli ilkelerle hareket edilirse sorun olmaz.»
2. «Kılık kıyafet konularında esnek olunmalıdır, başarıyı da artırabilir.»

Evet, zedeler; çünkü: (1 oy)

1. «Eğer biri başörtüsü ya da küpe takıyorsa bu belli bir fikir oluşturabilir.»

İzmir'deki genel sonuca kıyasla oylama sonucunun ortada olduğu bir masa: MASA 20

İzmir'deki genel sonuca kıyasla oylama sonucunun ortada olduğu bir masa: MASA 20

Hayır, zedelemes; çünkü: (3 oy)

1. «Önyargılı insanlar olmaktan sıyrılmamız lazım, ben kamu görevlisinin dış görünüşüyle ilgilenmem.»
2. «Zedelemes ama belli bir sınırı olmalı, sarıkla cübbeye gidilmemeli; ama başörtüsü olabilir.»

Evet, zedeler; çünkü: (4 oy)

1. «Karşınızdaki eğer takke takmışsa, türban giymişse veya milliyetçi olduğunu ifade eden bıyıkları varsa ve siz onlara aykırı düşüncedeyseniz, çok fazla bir şey talep edemezsiniz. O düşüncelerini belirtmemeli, nötr olmalı.»
2. «Zaten kamu hizmeti almaya giden kişi karşısındakinin kılık kıyafetinden kendisi gibi olmadığını görünce, hemen karşısındaki gibi hareket eder. Tamam, kamu görevlilerine Mao tulumu giydirmeyelim; ama kılık kıyafete dair bir düzenleme olsun. Kamu hizmeti verenler elbette giyim ve görünümüne dikkat etmeli; ama anayasada yer almasına gerek yok.»

Oylama sonucunun İzmir'deki genel sonuca yakın olduğu bir masa: MASA 16

Oylama sonucunun İzmir'deki genel sonuca yakın olduğu bir masa: MASA 16

Hayır, zedelemez; çünkü: (1 oy)

Bu yönde oy veren katılımcımız görüş bildirmemiştir.

Evet, zedeler; çünkü: (7 oy)

1. «Zedeler, zedeliyor da şu an. Dini, ideolojik unsur olarak ayrımcılığa sebep olur, bu anayasaya konulamaz.»
2. «Kamu çalışanlarına siyaset yapma hakkı verilmeli, siyaset yasaklı olduğu anda hükümet istediği gibi yönlendirebiliyor, belli bir görüşün elemanı olmamalı, giyim kuşamdaki farklılık ayrımcılığa sebep olur.»

